National Library of Canada
Collection Development Branch.
395 Wellington St. Order sect
Ot
Bibliothèque Nationale
NEWSPAPER DIVISION
DIVISION DES JOURNAUX

Meie Elu

EESTLASTE AJALEHT PAGULUSES

Second Class Mail Registration No. 1354.

Nr. 32 (1849) 1985 NELJAPÄEVAL, 8. AUGUSTIL — THURSDAY, AUGUST 8 XXXVI aastakäik

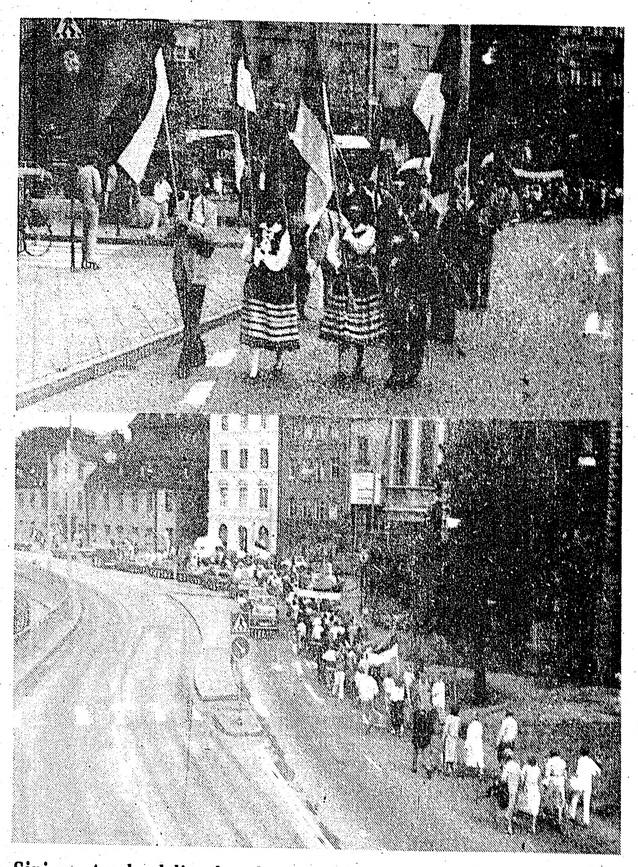

Sini-must-valged lipud Helsingis, mida polnud seal nähtud üle 40 aasta. All — protestirongkäik Soome pealinnas. Foto–A. Raudkivi

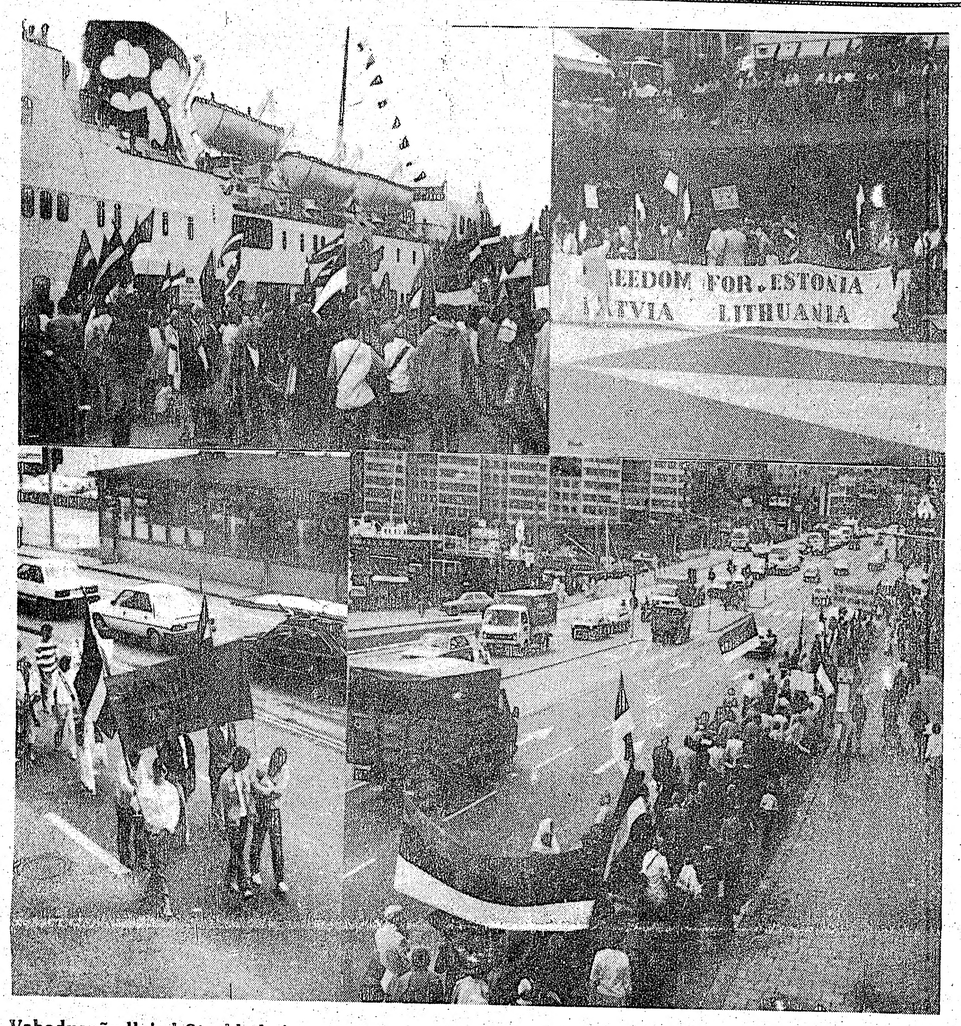

Vabadusnõudlejad Stockholmis. „Baltic Star" sadamas kuhu teda saatma oli tulnud ka palju eestlasi. Kogunemine Kungsgardsgardenis. All — protestirongkäik. Foto — A. Raudkivi

Kanadast üle 100 osavõtja spordimängudel USA-s

NEW YORK (ME) — 31-sed Eesti Mängud USA-s rullusid läinud nädalalõpul Lakewoodis ja selle ümbruses sportlaste ja publiku rohkel osavõtul. Kanadast oli pika nädalalõpu tõttu kohal tublisti üle 100-line grupp. Ilm oli suurepärane, kõikjal domineerisid noored.

Võistlusalasid oli kokku 13, neist põnevam võrkpall, kus Toronto kahe meeskonna vaheline tasavägine finaalmäng katkestati ajanappuse tõttu ja lõpetatakse hoopis Torontos.

Aktusel tervitasid mängude aupatroon, eesti omaaegseid maadlustähti, kuldmedalivõitja Amsterdami olümpiaadil (a. 1928), Oskar Käpp, Spordiliidu esimees dr. A. Pallop ja Lakewoodi E. Ühingu esimees H. Uibopuu. Valguspeol esinesid rahvatantsijad, noored suvekodu võimlejad, kanneldajad vennad Kalev ja Markus Peekna Kesk-Läänest ja menukas külalissolist Valve Tali Kanadast meeleolulauludega O. Kopvillemi klaverisaatel. Pühapäeval oli külastatavamaid paiku lähedane ookeani supelrand.

40 aastat tagasi aatompommid langesid Jaapanile

Maailm tähistas 6. augustil esimese aatompommi plahvatust Hiroshima linna kohal 40 aastat tagasi. Aatompommi plahvatus ja selle tagajärg oli esmakordne ajaloos. Plahvatuses hävis Hiroshima linn ja ligemale 150.000 inimest koos sellega. Paar päeva hiljem samasugune aatompommi plahvatus hävitas Nagasaki linna. Jaapan kapituleerus ja II maailmasõda lõppes Vaikse ookeani ruumis.

Samal päeval kui aatompomm plahvatas Hiroshima linna kohal, president Truman teatas Ameerika rahvale, et aatompomm on kohutav relv ja selle valmistamise saladuse peavad ameeriklased, inglased ja kanadalased hoidma täielises saladuses, et selle pommi valmistamise võimalus ei levineks. See siiski ei jäänud saladuseks. 6. aug. 1945 oli olemas Ameerikas 3 aatompommi; nüüd omavad neid rohkem kui 10 riiki ja nende üldarv on 40.000.

Oht aatompommi kasutamisele võtmiseks üha suureneb, eriti kui arvestada seda, et nüüd isegi koolilapsed teavad, kuidas aatompommi valmistada ja terroristlikel gruppidel on võimalik ootamatute rünnakutega laboratooriumidesse saada oma valdusesse kõike seda, mis on vajalik aatompommi valmistamiseks. Arvestades seda, on üldiselt suurenemas nõudmine, et aatomirelvad tuleks keelustada vastavate rahvusvaheliste kokkulepetega ja likvideerida. Selleks korraldatakse demonstratsioone ja koosolekuid.

Balti Tribunal mõistis Nõukogude Liidu süüdi

Torontosse saabus Skandinaavia-reisilt tagasi Eestlaste Kesknõukogu Kanadas esindaja Adu Raudkivi, kes võttis osa Kopenhaagenis peetud rahvusvahelise Balti Tribunali koosolekuist, Vabadusristlemisest Läänemerel, balti noorte demostratsioonist Helsingis ja Stockholmis toimunud demostratsioonist ja ja balti noorte poolt korraldatud üritused õnnestunud hästi ja andnud eriti balti noortele palju uut jõudu ja julgustust balti rahvaste vabadusvõitluse jätkamiseks.

„Tulin tagasi palju optimistlikumana meie võitluse väljavaadete suhtes", ütles A. Raudkivi. Vabadusristlemisel Läänemerel asutati ka Balti Noorte Maailmaliit (Baltic Youth Federation) ja liidu Eesti Töögrupp (Estonian Network) balti noorte edaspidise võitlustöö koordineerimiseks ja arendamiseks. Eesti Töögrupi esimeheks on Peeter Paljak Stockholmist.

Kopenhaagenis toimunud rahvusvaheline Balti Tribunal tunnistas õigeks kõik tribunalile Nõukogude Liidu vastu esitatud süüdistuspunktid Balti riikide vabaduse hävitamises ja inimõiguste rikkumises Eestis, Lätis ja Leedus, ja kutsus üles Balti riikide vabaduse taastamiseks. Balti Tribunali ja Vabadusristlemist püüdsid venelased halvata Tass'i laimubülletäänidega ja muude aktsioonidega, kuid need vene vastuaktsioonid tegelikult reklaamisid neid balti üritusi ja suunasid neile rahvusvahelise ajakirjanduse ja TV suurema tähelepanu.

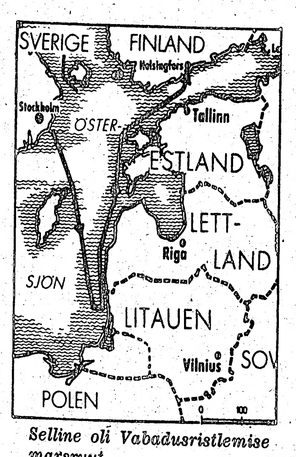

Selline oli Vabadusristlemise marsruut.

BALTI TRIBUNAL UUE ESIMEHEGA

25. ja 26. juulil toimunud Balti Tribunal peeti uue esimehe juhtimisel, märkis A. Raudkivi. Tribunali esimeheks ettenähtud prof. dr. Felix Ermacora Austriast teatas päev enne tribunali algust, et isiklikel põhjus tel ei saa tribunalist osa võtta. Kopenhaagenis aga arvati, et ta loobumine sündis temale kusagilt avaldatud surve tõttu. Prof. Ermacorat asendas esimehena teine austerlane, prof. Theodor Veiter Innsbrukist, ja tuli tribunali juhtimisega hästi toime.

Balti Tribunali avas tervitussõnavõtuga Taani parlamenditegelane ja Euroopa parlamendi esimees Poul Moller, kes tervitas tribunali kokkutulekut ja esines tugeva kriitikaga Nõukogude Liidu tegevuse suhtes.

Edasi esitas kokkuvõtliku süüdistuse Nõukogude Liidu vastu Balti Maailmaliidu esimees dr. Olgerts Pavlovskis. Kirjalik süüdistusakt oli tribunalile esitatud juba varem 66-leheküljelise dokumendina.

15 TUNNISTAJAT

Viie rahvusvahelise kohtunikuga tribunal kuulas kahel päeval üle 15 tunnistajat, kes andsid edasi nende endi poolt nähtud või läbielatud olukorrad ja sündmused Balti riikides. Esimeseks tähtsaks tunnistajaks oli inglane Kenneth Benton Chichesterist, kes oli 1940.a. Inglise asekonsuliks Riias Balti riikide okupeerimise ajal. Ta ütles, et Läti kommunistlikus parteis oli Läti ülevõtmise ajal ainult mõnisada inimest ja nad ei olnud võimelised riigipööret tegema. Riigipööre teostati venelaste kaasabil ja kaastööl. K. Bentonile esitati rohkesti küsimusi ja ta andis üksikasjalikke seletusi.

Leedulane Alexander Shtromas rääkis Vene sõjaliste jõudude tugevusest Balti riikides ja kuidas venelased ei usalda baltlasi. Eestlane Valdo Randpere andis põhjalikuma ülevaate olukorrast praeguses okupeeritud Eestis ja selgitas eriti seal toimuvat venestust. Ka tõi ta esile inimõiguste puudumise ja esines apelliga oma tütre Kaila kättesaamiseks Eestist. Teise tunnistajana eestlaste poolt esinesid Leila Miller Stockholmist ja Sergei Soldatov Münchenist.

(Järg. lk. 3)

Moskva nõudis Rootsilt Vabaduslaevasõidu keelustamist

Korraldajad vastasid Nõukogude teadetebürooTASSi süüdistustele

STOCKHOLM — „Baltic Star" on tagasi Rootsi pealinna sadamakai ääres pärast reisi balti noortega Läänemerel, Eesti, Läti ja Leedu ranniku lähistel, vaatamata Moskva katsetele seda ära hoida. N. Liidu saatkonna esindajad käisid välisministeeriumis ja nõudsid, et Rootsi võimud astuks vahele ja peataksid kogu reisi.

Välisministeeriumist aga anti venelastele mõista, et rootsipoolne vaheleastumine ei saa üldse tulla kõne alla. Pressiesindaja välisministeeriumis:

— Me selgitasime, et Rootsis on kehtiv vaba opinioon ja nii kaua kui ei rikuta seadusi, ei saa Rootsi võimud vahele astuda.

Kuid Tass esitas isegi ähvarduse toonitades, et Vabaduslaevasõit võib ohustada lähenemist N. Liidu ja USA vahel ja hoiatas Rootsit ja Taanit märkides, et „neid maid jälgitakse hoolega seoses baltlaste reisiga".

MOSKVA RÜNNAKULE

Juuli keskel saatis nõukogude teadetebüroo välja kaks ingliskeelset telegrammi, ühe pika venekeelse telegrammi ja avaldas arvukaid artikleid (peamiselt läti sotsiaaldemokraatide vastu) nõukogude pressis. Üks tunnipikkune raadiosaade Moskva raadios oli ka pühendatud vabadusristlejatele ja tribunali korraldajaile.

Tassi telegrammis rünnatakse ka mitut baltlast nimepidi. Esiteks nimetatakse läti sotsiaaldemokraatide juhti Bruno Kalninsit, kelle organisatsiooni kirjeldatakse kui ühte kõige äärmuslikumat läti emigrantide organisatsiooni. Kalnins olevat kontakti pidanud sotsiaaldemokraatidega Lätis „CIA spionaaži eesmärgil".

Teisena nimetatakse Ülo Ignatsit, Ida-Euroopa Solidaarsuskomitee esimeest, kes samuti kuuluvat CIA agentide hulka. Kui „Estonia" teater hiljuti külastas Stockholmi, olevat ta püüdnud veenda kahte teatri liiget oma kodumaad reetma altkäemaksude ja narkootikaga.

Ristlemise pressisheff Juris Kaza ja terve rida teisi nimetatud isikuid, peamiselt leedulased, — Gintaras Grusas, Gintaras Aukstoulis, Julius Kadelis jne — pidavat kõik olema CIA teenistuses.

Vabaduslaevasõidus osalejaid kirjeldab Tass kui „ülekuumutatud noori". Ühtaegu saavad märkuse ka Soome võimud, kes laskvat „rootsi piraadilaeva „Baltic Stari" Helsingisse, kus lastakse maale grupp huligaane, kes piiravad ümber ESK-konverentsist osavõtva Nõukogude delegatsiooni, luues selle ümber väljakannatamatu õhkkonna".

„Baltic Stari" kohta võib öelda seda, et laev enamasti on küll Stockholmis, kuid sõidab Panama lipu all, moodustades nn. Åʰnedin-liini lipulaeva. Laev kurseerib tavaliselt Stockholmi ja Mariehamni vahel.

Nii Vabaduslaevasõitu kui ka Kopenhaagenis toimuvat tribunali nimetab Tass „ohtlikeks provokatsioonideks". Kõige taga seisvat Ameerika luureasutus CIA koos Nato-riikide tagurlike jõududega, märgib Tass ja lisab juurde, et eesmärgiks olevat Helsingi ESK-konverentsi segamine.

Tassi kohaselt sõidavad kohtunikud Kopenhaageni selleks, et „ahnitseda tagaigatsetud honorare selle eest, et võetakse osa järjekordsest nõukogudevastasest tsirkusest ...

— Poliitiliste vaatlejate kohaselt võib plaanitsetud provokatsioon Läänemerel ainuüksi olla tagurlike ringkondade ja Nato salajaste gruppide katse piitsutada maailmas üles veelgi rohkem ärevat meeleolu."

VASTUS TASSILE

Kohe pärast Tassi telegrammi, mis ründas vabaduslaevasõitu, vastasid selle juhid rünnakule.

Eestipoolne esimees Andres Küng saatis väljä TT-telegrammi, milles ta rõhutas, et kõiki nõukogudevastaseid nimetatakse rutiini poolest CIA-

(Järg lk. 3)

PÕHJA-AMEERIKA EESTI SÕJAMEESTE

SUVEPÄEVAD

Seedriorul 24./25. augustil 1985. a.

Laskevõistlused kell 10.00 ● Aktus kell 16:00
Õhtune kava kell 19.00
KÕIK TERETULNUD

LAURITSAPÄEV JÕEKÄÄRUL

Laupäeval, 10. augustil 1985 Staadioni Väljakul

JUMALATEENISTUS: Kell 12. päeval. Teenib õp. E. Heinsoo, Orelil G. Iltal

KONTSERTAKTUS: Kell 4 p.l.

Kavas: Sopran, Önne Laikve ● Duett, Hilda Sepp ja Valve Tali ● Bariton, Andres Raudsepp ● Rahvapillide ansambel O. Haameri juhatusel ja rahvatantsijad ● Päevakohane sõnavõtt: Enn Salurand ● Õhtul lõke ja tants

Jõekääru suvekodus ööbimise võimalus

Einelaud söögisaalis Toronto Eesti Naisseltsi korraldusel.

Harjumaalaste Koondis

„MEIE ELU" — „OUR LIFE" — Estonian Weekly
Published by Estonian Publishing Co. Toronto Ltd., Estonian House,958 Broadview Ave., Toronto, Ont. Canada, M4K 2R6
Tel. 466-0951

Toimetajad: H. Rebane ja S. Veidenbaum. Toimetaja New Yorgis B. Parming, 473 Luhmann Dr., New Milford, N.J.,USA. Tel. (201) 262-0773.

„Meie Elu" väljaandjaks on Eesti Kirjastus Kanadas. Asut. A. Weileri algatusel 1950.

„Meie Elu" toimetus ja talitus Eesti Majas, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6 Canada — Tel. 466-0951

Tellimiste ja kuulutuste vastuvõtmine igal tööp. kl. 9 hm.—5 p.l., esmasp. ja neljap. kl. 9 hm.—8 õ., laup. kl. 9 hm.—1 p.l.

„MEIE ELU" tellimishinnad: Kanadas 1 a. $40.00, 6 k. $22.00, 3 k. $15.50. USA-sse (US$) 1. a. $44.00, 6 k. $25.00, 3 k. $17.00. Ülemeremaadesse — 1 a. $48.00, 6 k. $26.00, 3 k. $19.00. Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $28.50, 6 k. $14.25. Kiri- ja õhupostilisa USA-sse: 1 a. $30.80, 6 k. $15.40. Õhupostilisa ülemeremaadesse: 1 a. $58.00, 6 k. $29.00.

Üksiknumber — 75¢

Kuulutushinnad: 1 toll ühel veerul — esiküljel $5.50, tekstis $5.00, kuulutuste küljel $4.75.

Pigista igast otsast

Ameerika pangandus tunneb põhjendatud muret välismaadele antud tohutute laenude pärast, mis ulatavad paljudesse miljarditesse dollaritesse. Kogu Ladina-Ameerika võlgneb USA pankadele ja ei ole võimeline oma võlgu tasuma. Tähtpäevad jooksevad mööda. Uusi tähtpäevi nõutakse, kuid ka need jooksevad välja, sest raha võlgade tasumiseks lihtsalt puudub.

Väljalaenatud raha ei kuulu pankadele. Välja on laenatud hoiustajate summad. Kuid hoiustajad on pankade olukorra kohta tundlikud ja mõnigi USA pank on juba pankrotti läinud. Arvatavasti on valitsusel tagavaraks vahendid, kuidas suuremat finantsilist katastroofi vältida.

Kuid just nüüd oli Kuuba diktaator Castro Havannasse kokku kutsunud Ladina-Ameerika maade majandusliku konverentsi. Ta maalis 1400 delegaadile pildi, et ainult välisvõlgade kustutamine suudab lahendada selle tohutu piirkonna majandusliku kriisi. Teiste sõnadega ütles Castro, et keeldume välisvõlgade maksmisest ja algame otsast peale.

Castro ütles: välisvõlad koos igaaastase 40 miljardi intressiga lihtsalt ei ole tasutavad majanduslikel, poliitilistel ja moraalsetel põhjustel. Castro ei mõtlegi end pankrotti kuulutada. Ta õigustab oma ettepanekut ka poliitiliselt ning moraalselt. Kui Kuuba ja teised Ladina-Ameerika maad tulid USA suurpankadelt laenu tahtma, siis ei olnud selleks mingeid poliitilisi takistusi. Kui tuleb maksmise aeg, siis leiab nüüd Castro, et poliitilistel põhjustel ei ole võimalik võlge maksta. Sellega ühtub täielikult ka moraalne põhjus, sest oleks täielikult „ebanormaalne", kui Castro oma võlgu ja kohustusi tasuks. Ta soovitab seda retsepti ka teistele Ladina-Ameerika maadele, kelle hulgas on Mehhiko, Brasiilia, Venetsueela ja Brasiilia, kui suuremad võlglased. Castro ettepanek teistele on ülimalt meeldiv, sest kes ei tahaks oma võlgadest vabaneda?

Kuid meie ei tarvitse unustada, et Kuuba on teistest eriolukorras. Castro Kuuba on Nõukogude Liidu lähim liitlane. Pealegi asub ta USA lõunaranniku läheduses. Castro müüb küll Moskvale suhkrut, kuid varustab ka mehi sõjaväe korras, kes on mänginud ja mängivad olulist osa Etioopias ja mitmetes Lõuna-Aafrika maades. Nõukogude Liit on varustanud Castrot tohutute summade eest relvadega, kasutamiseks Kuuba sõjaväe käes, kui ka ekspordiks Kesk-Ameerika kääritatesse maadesse.

Kahtlemata võlgneb Castro Nõukogude Liidule rohkem, kui Kuuba raamatupidajad jäksavad kokku arvata. See polegi Nõukogude Liidule tähtis, sest Kuuba on tegelikult Nõukogude Liidu baas. Selliseena on Kremli mehed valmis Castrole rohkemgi andma, sest see on investeerimine N. Liidu tuleviku unistustesse. Kui Castro oma mahinatsioonidega suudab end lahti ütelda 3,2 miljardi dollari suurusest kohustusest, siis on see seda parem.

Sarnasel juhul paneb Moskva Kuubale kohustuse, see välisvõlg maksta Moskvale olemasolevate kohustuste katteks. Nii siis ei annaks Castro Kremlile ainult oma sõjaväe jõudu, vaid varustaks Moskvat ka kallite dollaritega, millest Moskva suurt puudust tunneb. Nii varustab USA pangandus,ja ka rahvas, Nõukogude Liitu kalli valuutaga, mis teisiti kättesaadav ei ole.

Kuid Castro tõmbab kaasa ka teised Ladina-Ameerika maad sama lõa otsa. Ta mängib välja ka poliitilise põhjuse, kui ütleb: President Reagan saab USA pankade välislaenud Ladina-Ameerikale katta kerge vaevaga: piiraku vaid oma kaitsejõudude kulutusi 12 protsendi võrra. „See on täiesti briljantne idee ja tõenäolikult on see välja hautud otse Kremlis. Castro kutsus Ladina-Ameerika maid streigile, sest nende 360.- miljardi dollariline välislaen ei ole muud kui vähjahaigus.

V.

Maksulepe sõlmiti N. Liiduga, aga Lõuna-Aafrikaga tühistati

Kanada sõlmis topeltmaksustamise vältimise leppe N. Liiduga, kuid lõpetas selle Lõuna-Aafrikaga. Majandusminister Michael Wilson teatas, et 19. juunil on Moskvas alla kirjutatud lepingule Kanada ja N. Liidu vahel, mis väldib kahekordse tulumaksustamise.

6. juulil välisminister Joe Clark teatas, et Kanada tühistab samasuguse kokkuleppe Lõuna-Aafrikaga, et avaldada survet apartheidi lõpetamiseks.

Sel puhul saatis raamatupidamisfirma Hellarra Services omanik Helle Rannik, kirja John Clark'ile, küsides, miks tema tühistab tulumaksukokkuleppe Lõuna-Aafrikaga, kuna aga Michael Wilson teeb ettepaneku ratifitseerida Kanada-N. Liidu maksulepe? „Kindlasti selle riigi valituse kuriteod ületavad esimesed omad."

EI MINGIT KOMPROMISSI KOMMUNISTIDEGA

K. Päts — 1918.

Lõuna-Aafrikas kestavad rahutused

Vaatamata sõjaseisukorra väljakuulutamisele Lõuna-Aafrikas, kestavad seal mustade rahutused. Kaevandustöölised nõuavad kõrgemat palka, mis oleks võrdne valgete tööliste palgale, ja paremaid elutingimusi.

Mustad on eriti vihased mustadele politseinikele ja julgustusüksustele, kes sõjaseisukorda toetavad. Neid rünnatakse ja mõrvatakse.

Osa valgetest on veendunud, et mustadele tuleb anda suuremaid vabadusi, kuid küsimus ei ole selge, kui kaugele nende vabaduste andmisega võib minna.

Prof. Rein Taagepera

Kuidas avaldada mõju olukorra parandamiseks Eestis

— Kuidas avaldada mõju, kui jõuvarad on piiratud? Käsitades seda küsimust oma ettekandes Metsaülikoolis Läänerannikul (MÜLK) olukorrast Eestis ja kuidas kaasa aidata, et see paremaks muutuks, ütles professor Rein Taagepera:

„On kaks erinevat tegevuse tasandit: deklaratiivne ja spetsiifilisi sihte taotlev. Mõlemad on vajalikud ja nad pole kuidagi üksteisega vastuolus, aga tihti on neid vaja üksteisest eraldi hoida, nii nagu me eri toite koos ei söö, kuigi nad kõik ühte kõhtu lähevad.

Deklaratiivsel tasandil võib näiteks nõuda iseseisvuse taastamist, millise nõude esitamine ei tarvitse maksta palju midagi, või osaleda Balti Vabadusristluses Läänemerel, mis võib päris kalliks maksma minna. Konkreetseid kiireid tulemusi ei oodatagi. Sihiks on teadvuse tõst (ing. conscience raising), identiteedi-propaganda ja endi olemasolu meenutamine (ing. showing the flag). Sel tasandil võib hüüda „Ei mingeid kompromisse!" Ja muud sarnast.

Spetsiifiliste sihtide tasandil võib kümne-aastase visa töö tulemusena saavutada, et Ernesaksa koor pääseb Rootsi esinema, või et Nõude-Balti

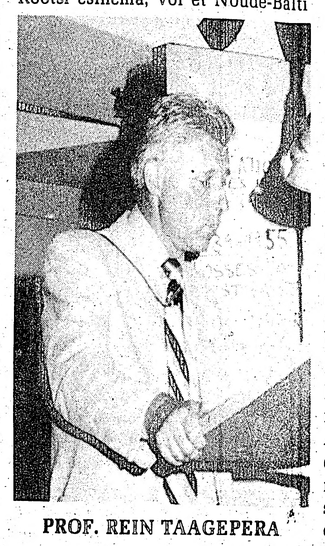

PROF. REIN TAAGEPERA

õpetlasi hakatakse laskma Balti uurimuste konverentsidele Ameerikas. Kui hästi läheb ja oma piiratud jõuvarasid osavalt kasutame, võime ehk ka Mart Nikluse saada vangilaagrist ja Nõude Liidust välja. Sellised asjad tähendavad peaegu alati vastastikust kompromissi ja esimene kompromiss on, et kärbitakse antud protsessi kestuseks vastastikust deklaratiivset taustamuusikat nende poolt, kes otseselt on asjaga seotud. Teised võivad muidugi edasi käratseda — see on tööjaotus. Aga eba-optimaalne on nõuda, nagu Rootsis paar aastat tagasi juhtus, et just need inimesed, kes aktiivselt (ja tagajärjekalt!) Nõude-Balti õpetlastele laiemat liikumisvabadust kauplesid, peaksid just samal ajal esitama deklaratiivseid nõudeid poliitvangide vabastamiseks. Magusrooga ja praadi ei sööda harilikult koos.

On hea, kui aktsioone kavandades natuke mõtleb, kummal tasandil kasu võiks saada. Mõnikord võib rohkem saavutada mõne asja ärajätmisega teatava hinna eest kui selle teostamisega. Oletades näiteks, et selle suve Vabadusristlus õnnestub deklaratiivse sammuna, kas oleks võimalik seda mitte korrata, kui Nõude Liit vahepeal mingi väga spetsiifilise sammu ette võtab eesti inimõiguslaste suhtes? Tihti on selline kompromiss võimalik ainult kui asi väga vaikselt aetakse ja ka tagantjärgi „võidu" üle ei kireta. Mõnikord on isegi negatiivne vastus jõu poolest tugevama poolt võiduks nõrgemale poolele, sest see tähendab nõusolekut, et nõrgem pool eksisteerib ja on „vestluskõlbulik". Teame ju näiteks, kuidas Iisrael otsekontakte Palestiina Vabastusorganisatsiooniga väldib. Ses mõttes on tähelepanuväärne ja teretulnud, et Nõude Liidu õpetlaslikel organisatsioonidel on viimaseil aastail lubatud olla kontaktis Balti Instituudiga Rootsis ja Balti Uurimuste Edendamise Ühingu AABS'iga Ameerikas. Need on muidugi vastavate maade õpetlaste organisatsioonid ja mitte pagulas-organisatsioonid, ent selge on, et suurem osa liikmeist on Balti päritoluga."

Aeg ei paranda haavu

On loomulik kellelgi küsida, mis õieti ajendab seda juutide (organisatsioonide) poolt arendatavat pidevat vihkamiskampaaniat, mis möö. dub meie silmade-kõrvade eest trükis, helis ning pildis ja on suunatud otseselt teatud rahvaste-rahvusgruppide vastu. Võimalike süüdlaste asemel on vihkamine laiendatud inimestele ainult kuuluvuse pärast teatud rahvusse. (Mis loogiliselt on sama kui „antisemiitsus" vastupidi). Vihkamine pole ainult viha, mis võib haihtuda, vaid permanentse poliitika aluseks.

Ehk on see nõnda: et saavutada võimu ja mõju, tuleb end nähtavaks teha, alaliselt tulel hoides oma kannatuste rada, sisendades kõigile ja kõikjal suurema või vähema süütunde, välistades seejuures kõikide teiste sõjaohvrite kannatused enda omade kõrval.

SAKSLASED

Esimeseks tabatud rahvaks on olnud sakslased. Viimased on loonud ühingu „German-American National Political Action Committee" ehk GANPAC, mis annab välja kuulisi bülleteene. Möödunud novembri numbris kirjutab Hans Schmidt (tõlkes): „Meie, saksa päritoluga ameeriklased, mõtleme, et mis on küllalt, on küllalt. Ligi nelikümmend aastat oleme näinud meie pärimusi, meie kultuuri, meie vendi ja sugulasi, nii siin kui välismail laimatavat, haavatavat ja naeruvääristavat . . . On aeg seada asjaolud õigesse valgusse ja pöörduda otse teie — Ameerika rahva — poole, kuna suurimad ebaõiglused ja silmapaistvamad inimõiguste väänamised on teostatud teie nimel . . ."

Vastava tundepuhangu on kirjutajale toonud ajalehes Los Angeles Herald Examiner'is ilmunud artikkel pealkirjaga: „Could that nice, quiet fellow next door be a former Nazi?". Kirjutaja ütleb: „Me kõik oleme ataKeeritavad. On teil saksa nimi? On teil euroopalik aktsent? On teil see teatud „teutoonlik" välimus? Olete te üks armastusväärne, vaikne isik, meeldiv naabritele? Pange tähele, keegi võib pidada teid „natsi" sõjakurjategijaks, märkides teid ära edaspidiseks vajaduseks OSI-le, ADL-le, või KGB-le . . . Lühikest aega pärast sõda arvasime, et võib-olla „järgmisel" aastal see mõttetus ja süüdistused lõppevad. Kuid nelikümmend aastat on möödunud, ja vaenlase propagandistid on selle juures enam kui kunagi . . ."

KOMMUNISMIVASTASED

Bülletääni kirjutaja puudutab veel üht seni vähe tähelepanu pälvinud asjaolu sõjasüüdlase mõiste määritlemisel Ameerika asutuste (OSI) poolt, lahkuminevalt selle algmõistest: nimelt loetakse selleks kommunistide jälitajad, s.o. antikommunistid. Seda käsitab bülletään seoses lätlase Laipenieksi protsessiga, kus teda kui Riia vanglaülemat süüdistati, et ta on „kannatusi tekitanud kommunistidele ja kommunistidele sümpatiseerijaile . . .".

On hästi tuntud tõik, et aastail 1940 ja 1941, kui sovjetid olid okupeerinud Baltimaad — Läti, Eesti ja Leedu — kümned tuhanded nende rahvusest kodanikke tapeti kommunistide ja nende kaasatundjat poolt, ja veel suurem arv küüditati Siberisse. Suvel 1941, kui Saksa sõjavägi vabastas Riia, leiti sadu hukatud läti intellektuaalide „antikommunistide" laipu samas vanglas, kus Mr. Laipenieks oli hiljem vangla ülemaks. Selle politseiohvitseri vastu tõstetud süüdistuste hulgas oli, et 1941 ja 1943 vahel ta oli vastutav 200 kuni 300 kommunisti hukkamise eest. Teise sõnadega, vastavalt U.S. Justice Departement'ile, lätlastel oli vale karistada neid, kes olid julmalt kohelnud, deporteerinud ja tapnud nende sõpru ja sugulasi."

KA EESTLASED

Eeltoodud kirjeldused puudutavad ka meid olulisel määral. Kuni viimase ajani olid sakslased peamisteks „natsideks" ja kurjategijaiks, kelle arvel on arenenud pidev propaganda näiteks TV-saadetes, nii otseselt (holocaust) kui ka mitmesugustes filmiosades. Balti (ja teised) rahvusgrupid on aga nüüd järgmisteks süüobjektideks nii televisioonis kui mujal (Holzman, Ryan jt.). Holzman on kurtnud, et Ameerika kohtusüsteem on liiga aeglane „sõjasüüdlaste" suhtes ja võtab palju aega, enne kui kedagi saab deporteerida (!). Võib järeldada, et siis on kavas uute meetodite leidmine protsessi kiirendamiseks.

Mis puutub „armastusväärsesse, vaiksesse naabrisse", siis seda on saanud tunda omal nahal näiteks üks lesk eesti proua, kes sai korteri ühes majas, kus elasid ülekaalukalt juudid. Varsti sai talle teatavaks, et sõna käis majas ringi — ta olevat „nats"! Sellepärast, et on eestlane!?

ROBERT KREEM

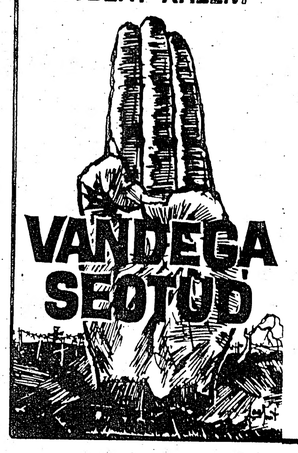

Mälestusi ● Tähelepanekuid ● Otsinguid
1923—1948

Saateks — KALJO LOONE

Kaas ja illustratsioonid — JOANN SAARNIIT

Pilte ● Dokumente
237 lk. — 15 dollarit
Postiteel tellides lisandub hinnale saatekulu.

Müügil

„MEIE ELU" talituses
958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6

Kiri Saksamaalt

Surnud meri

GEISLINGEN („Meie Elu" kaastööliselt) — Siin ei ole juttu Iisraeli Surnumerest, vaid Põhjamerest, mille rannast palju Saksamaa valduses. See meri on varsti teiseks Surnumereks — mürgitatud inimeste piiritu saagiahnuse tulemusena. Uute teaduslike uurimiste kohaselt on see padumeri (saksa k. Wattenmeer) lähemate aastate jooksul ökoloogiliselt surnud, kui keskkonna kaitses ei tule pööret paremusele. Juba praegu on kolmandik sellest merest püütud kaladest sedavõrd kärnas, et saagist tuleb osa merre tagasi loopida. Vähjapüük ei tasu üldse. Sadamates roostetavad vähjakutterid.

Põhjamerre suubuvad kolm suurt jõge: Elbe, Weser ja Rein. Kõik kannavad madalasse merre, mille vesi mõõna puhul taandub üle kümne km, tööstuste ja asulate heitvett. Lisaks sellele rajatakse Põhjamere kaldale järjest uusi tööstusi, mis juhivad oma heitveed merre. Tanklaevad teostavad tankide loputamise pärast tühjakslaadimist avamerel. Paljud tööstused toimetavad tarvitatud happed tanklaevadega Põhjamerre. Inglaste kohta kirjutavad saksa lehed, et need veavad tööstuste mürgised jäätmed laevadega Põhjamerre just nagu avalikule prügimäele. Loomulikult tuleb merre saasta ka Skandinaaviast.

Kuna madal Põhjameri on kaladele kudemiskohaks, siis hävitavad roiskveed kalamaimud. Merelindude toit — väikekalad, vähid, teod ja väiksed karploomad on tundlikud heitvete vastu ning kaovad merest. Õlilaikude tõttu merel hukkub aastas tuhandeid merelinde.

Ajalehtedes on palju juttu metsade suremisest, aga Põhjamerest tehakse suhteliselt vähem juttu. Võibolla ainult nii palju, et meri kavatsetakse teha fauna ja floora kaitsealaks. Aga enne kui see plaan teostub, pole Põhjameres enam elu.

SKANDAALID, PROTSESSID

Ka unioonipoliitikud ja liberaalid teevad päris kapitaalseid vigu. Mõnel mehel „sulavad" pukisoleku ajal vanad patud välja. Nii astus tagasi Liidupäeva president dr. Rainer Barzel, keda süüdistatakse tulude varjamises. Teda ootab lähemal ajal kohtuprotsess. Lätist päritolev majandusminister krahv Otto Lambsdorff astus tagasi parteidele tehtud annetuste pärast, kus kõik asi ei kulgenud seaduse piirides. Ka tema peab andma vastust kohtulaua ees. Tagasi astus ka valitsuse teadustaja Peter Boenisch, kes oli maksuameti ees varjanud oma tulusid üle miljoni marga ulatuses. Teatud afäär oli ka kaitseminister dr. Manfred Wörneril, kes saatis oletatava homoseksuaalsuse tõttu erru kindral Günter Kiesslingi. Praegu käib kohtuprotsess liberaalide partei esimehe Rheinland-Pfalzis, dr. Otto Scholli vastu. Ta oli röövinud BadenBadenis aastavahetusel ühe juveeliäri.

Eelmisest koalitsioonist seisab varsti kohtu ees endine Sise-Saksa asjade minister Bernd Franke. Tal ei ole aluseid, kuhu kadus ministeeriumist 5,6 miljonit marka. Franke on venitanud protsessi algust öeldava haiguse tõttu. Poliitiline „haigus" vist.

TÜHJA JOOKSNUD

Veel möödunud aastal käisid siin paiguti metsikud demonstratsioonid kümnete tuhandete osavõtjatega USA rakettide vastu. Venelaste poolt palgatud karvased tänavahulgused, punased „intelligendid", tudengid ja punastega sümpatiseerivad evangeelsed vaimulikud lõid politseiga lahinguid „suure asja eest". Nüüd on aga need demonstratsioonid järsku vaibunud.

Põhjus selleks on lihtne, arvab konservatiivne „Bayern-Kurier". Venelased ei maksa enam demonstrantidele päevaraha. Moskva lootis, et need demonstratsioonid tõkestavad USA rakettide paigutamise Saksa territooriumile täpselt niisamuti kui omaaegsed suurdemonstratsioonid globaalses ulatused tõid surnuaiarahu Vietnamis. See arvestus aga ei läinud täide ning nagunii napi välisvaluuta tagavaradega venelased ei taha maksta raha ürituse eest, mis ei ole neile reaalselt kasulik. Nii suured idealistid pole siinsed elukutselised protesteerijad ka, et demonstreerida ilma palgata.

-kk

„MEIE ELU"
laupäeviti suletud
juuni, juuli ja augusti kuudel.

Toetusrahasid
EESTI SAATKONNAHOONE KORRASTAMISEKS LONDONIS
võtab vastu Toronto Eesti Ühispank, 958 Broadview Ave.
Arve #7908-0.

Eesti Sihtkapital Kanadas
Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele
Eesti Sihtkapital Kanadas
kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Põgenik peab läbima Soomes passikontrolli!

Kohtuprotsessil Aleks Lepajõe ja Raivo Roosna vastu Helsingi raekohtus oli üllatuseks ja äratas tähelepanu, et prokurör pidas vajalikuks süüdistada Lepajõed ja Roosnat loata maaletulekus mais 1984. Nad olid tulnud Eestist mootorpaadiga ja tulid maale Porvoo läheduses, mida, nagu prokurör ütles, „siseministeerium ei ole kinnitanud passikontrollikohaks, kus välismaalane võib tulla maale".

Mõlemate süüaluste advokaadid mõistsid järsult selle süüdistuse hukka. Lepajõe advokaat Heikki Salo ütles, et kusagil mujal maailmas ei ole põgenikule nõutud karistust loata maale tulemise pärast. Ta rõhutas, et ka Soome on kirjutanud alla lepingutele, mis keelavad niisuguse karistamise. Juhtum võib äratada mujal maailmas Soomele piinlikku tähelepanu. Roosna advokaat Leo Hertzberg ütles, et Roosna ja Lepajõe ei teadnud, kus siseministeeriumi poolt kinnitatud passikontrolli kohad asuvad.

EPL

Balti Tribunal . . .

(Algus esiküljel)

Tunnistajate seletusist selgus hulgalistes üksikasjades okupeeritud Balti riikides praegu valitsev masendav olukord, inimõiguste puudumine ja usuline tagakiusamine. Tribunal ühines esitatud süüdistustega ja tegi Nõukogude Liitu süüdimõistva kokkuvõtte.

VENELASTE PRESSIKONVERENTS

Ühenduses tribunaliga oli Moskva Kopenhaageni saatnud oma delegatsiooni, kes pidi avalikkuses Nõukogude Liidule esitatud süüdistused tagasi tõrjuma ja pagulaste vastu om süüdistusi esitama. Seda nad tegid oma pressikonverentsil. Nende süüdistused olid aga nii toored, et see ajakirjanikke pahandas ja Kopenhaageni suurema ajalehe toimetus kutsus venelasi pagulaste esindajatega ühisele pressikonverentsile, et pagulased neile saaksid vastata. Sellest venelased keeldusid ja said siis põhjalikult taani ja rahvusvaheliselt ajakirjanduselt kõva kriitika osaliseks.

Balti Tribunali esimese päeva õhtupoolikul toimus Kopenhaageni Raekojaväljakul demonstratsioon, millest võttis osa umbes 350 inimest.

Vabadusristlemise laeva „Baltic Star" lahkumine Stockholmist oli nähtud ette reedel kell 7.30, kuid viibis paar tundi „Dagens Nyheter'ile" teatatud pommiähvarduse tõttu. Kohale sõitsid 40 politseinikku ja mitmed mootorpaadid, et pommi otsida. Pommi ei olnud. Eestlasi ja teisi oli sadamasse laeva saatma kogunenud palju.

Vabadusristlemise esimesel päeval toimus laeval rohkesti loenguid, esinemisi ja ettekandeid. Andres Küng esines ettekandega, kuidas Balti riikide küsimusele suuremat tähelepanu juhtida. Laevasõidu tegi kaasa ka tribunali liige, end. Rootsi peaministri abi ja nüüdne ajakirjanik Per Ahlmark ja veel üks rootsi poliitikategelane.

Sügavalt meeleolukaks kujunes eestlaste mälestusteenistus Läänemerel Eesti kohal 1944. aastal Eestis põgenemisel hukkunute mälestamiseks. See sündis kell 12.30 öösel vastu laupäeva. Momendikohase kõne pidas Jüri Estam Saksamaalt. Merde heideti lilli. „Oli kummaline tunne", ütleb A. Raudkivi.

DEMONSTRATSIOON HELSINGIS

Helsingisse jõuti pühapäeva hommikul. Politsei oli vastas. Ka KGB auto oli kohal ja sealt võeti pilte. Ettenähtud rongikäigu alguseks oli kaubasadamasse kogunenud umbes 250 inimest. Rongikäigu luba oli Soome võimudelt viimaks ikkagi saadud, kuigi algul seda ei lubatud, ja see tehti teatavaks alles Helsingis. Rongikäik siirdus parki, kus asub Vene saatkond, Soome lipuga eesotsas. Lärgnesid Eesti, Läti ja Leedu lipud. See oli üle hulga aja, kus Helsingis nähti jälle Balti riikide lippe. Rahvast kogunes Helsingi parki umbes 1000 inimest. Demonstratsioon kestis umbes tund aega. Rongikäigust osavõtjad said tänavail tugeva aplausi osaliseks. Demonstratsioonil lauldi Eesti, Läti ja Leedu hümnid ja lõpuks Soome Finlandia.

Politsei oli demonstrantide vastu väga tagasihoidlik. Üks eestlane ja lätlane võeti korraks siiski kinni, kuid lasti 15 min. pärast vabaks. Üks ukrainlane oli politseile vastuhakkamise pärast saanud karistada 93 soome margaga. Halvemini käis Soome oma parempoolsete radikaalide rohelise baretiga meeste käsi, keda oli trobikond kogunenud demonstreerimiskohale. Need kõrvaldas politsei demonstreerimiskohalt jõuga, ja isegi kaunis toorelt.

TAGASI STOCKHOLMIS

Pärast einetamist Helsingis siirduti jälle laevale ja suunduti Stockholmi, kuhu jõuti esmaspäeval kell 10. Ka Stockholmis toimus demonstratsioon. Sadamast siirduti rongikäigus Sergeli väljakule kesklinnas, kus kõnelesid Andres Küng, Bengt Westerberg ja Bruno Kalins. Hiljem järgnesid teisipäeval ja kesknädalal Balti tuleviku seminar ja teised üritused. Balti tuleviku seminaris diskuteeriti mitmekülgselt küsimust, kas Balti riikide vabastamine peaks toimuma jõuga või rahulikul teel. Pooldati vabastamist rahulikul teel, kuigi tegelikkust arvestades, see seiskukoht ei paistnud realistlikuna.

ÕNNESTUNUD ÜRITUS

Kokkuvõttes pidas A. Raudkivi Balti Tribunali ja Vabadusristlemist hästi õnnestunud ettevõtteiks. Eriti oluline oli üritusile rahvusvahelise ajakirjanduse poolt osutatud tähelepanu. Tugevalt oli väljas Taani, Rootsi, Soome, Norra, Saksa, Prantsuse ja Inglise ajakirjanduse esindajad. Ajakirjanduse tähelepanu Euroopas oli palju suurem kui siin, kuigi ka Toronto ajalehed andsid hea katte.

Ja põhimõtteliselt see nähe, et 375 noore poolt korraldatud üritused panid venelased närveerima ja mitmeid vastuaktsioone korraldama, siis see näitab, et suur Vene riik ei ole tegelikult mitte nii võimas nagu arvatakse. Ja kui 375 demonstreerijat viisid venelased ärevusse, mis sünnib siis, kui väljatuli jaid aktiviste on 2000 või 3000?, küsis A. Raudkivi jutuajamise lõpul.

ASUTATI BALTI NOORTE MAAILMALIIT

Vabadusristlemise kolmandal päeval, tagasisõidul Helsingist Stockholmi asutati laeval Balti Noorte Maailmaliit (Baltic Youth Federation), ja selle osana Eesti Töögrupp (Estonian Network). Vastuvõetud ajutises põhikirjas öeldakse, et Eesti Töögrupi eesmärgiks on luua paremaid sidemeid eesti noorte vahel üle maailma, sellega jätkates võitlust Eesti vabaduse eest. Eesti Töögrupi liikmeiks on eesti päritoluga noored, kes jagunevad tegevliikmeiks vanuses 15 - 35 a. ja toetajateks liikmeteks üle 35 a. vanuses.

Asutajad liikmed vastutavad selle eest, et 1988. aastaks luuakse alaline ülemaailmne eesti noorteorganisatsioon. Eesti Töögrupi asutamise kohta öeldakse, et see on asutatud „Baltic Star'i" pardal 28. juulil 1985. a. 43 meremiili kaugusel Eestist. Asutamisotsusele on alla kirjutanud 35 „Baltic Star'i" pardal viibinud eesti noort. Esialgsele põhikirjale on alla kirjutanud esimehena Peeter Paljak, abiesimehena Mart Tikerpuu ja sekretärina Aime Anderson. Kanada eesti noori esindab Eesti Töögrupis Adu Raudkivi. USA eesti noorte poolt on alla kirjutanud Kaja Kool Washingtonist. Teised allakirjutanud on allkirjade järgi Rootsi eesti noored, kokku allkirju 31.

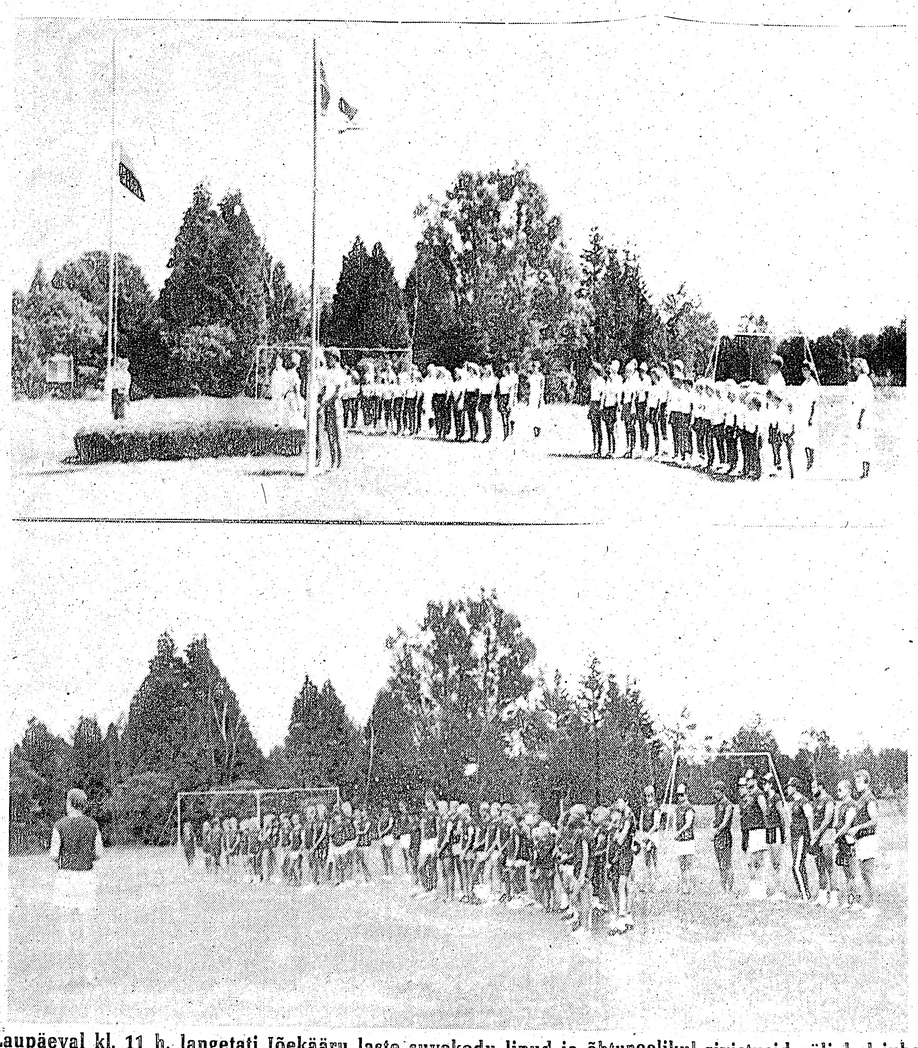

Laupäeval kl. 11 h. langetati Jõekääru laste suvekodu lipud ja õhtupoolikul rivistusid väljakul juba spordilaagrist osavõtjad (all). Foto — J. Säägi

Johannes Hinti karistust vähendati

STOCKHOLM (EPL) — Leidur ja tööstuskooperatiivi direktor Johannes Hint, kes nelja aasta eest vahistati koos kaastöölistega niinimetatud „majanduslike kuritegude" pärast, mis seisnesid muu hulgas töötajatele soodustuste andmises ja vene kõrgete bürokraatide „määramises" vajalike materjalide ja lubade saamisel, mõisteti Tallinna ülemkohtus teatavasti 15 aastaks sunnitööle. Nagu kuuldub, on N. Liidu ülemkohus Moskvas seda karistust vähendanud kümnele aastale.

Johannes Hint, kes sai silikaadi leiutamise eest Lenini auhinna, istub praegu Vasalemma vangilaagris.

JOHANNES HINT

Tema loodud edukas suurettevõte tööstuskooperatiivi vormis jätkab tegevust, kuna selle üks „imeravimite" liiki kuuluv toode on väljaspool N. Liitu vägagi nõutav ja toodetakse müüdud lintsentside alusel.

Hint oli juba vahistamisel väga nõrga tervisega. Olles nüüd juba neljandat aastat vangistuses, tegelevat ta Vasalemma vanglas „paberitega", nähtavasti olles paigutatud mingile kirjatööle. Vanglas olevat praegu tuhatkond vangi, kelle hulgas Hint olevat lugepeetud.

Vasalemma vanglas on kambrites 20 vangi. Vangid tohivad aastas omakseid külastusel vastu võtta ainult neli korda — läbi klaasist vaheseina. Vang tohib välja saata 3 kirja kuus, temale saadetavate kirjade arv ei ole aga piiratud, küll aga pakid, nn. panderollid, mis võib saata kaks korda à 1 kg raskuses.

Johannes Hindi isiklikku omandit, mis kohtu otsusega konfiskeeriti. Tallinna „Õhtulehes" ilmus äsja järgmine kuulutus:

Müüa enampakkumise teel alghinnaga 16 417 rbl. J. Hindile kuuluv silikaatblokist vaba elamispinnaga kahekorruseline elamu (el. pinda 86,2 m2) Tallinnas Viimsi tee 7.

Ettemaks kohtutäiturile 10 protsentialghinnast.

Moskva nõudis . . .

(Algus esiküljel)

agentideks. Et pole tegemist äärmuslike gruppidega, näitab kasvõi ainult tõik, et üks aktiivseid osavõtjaid Per Ahlmark on varem olnud Rootsi peaministri asetäitja. Mitte laevasõit ise, vaid nõukogude rünnakud selle vastu tõstavad pinget maailmapoliitikas.

Laevasõidu pressisheff Juris Kaza saatis välja telegrammi rahvusvahelistele teadetebüroodele. Lätipoolne esimees Maris Graudins, vastas küsimustele Soome televisioonis Tassi telegrammi asjus.

PRESSIKONVERENTS

Paar päeva enne „Baltic Stari" väljasõitu korraldasid vabadusristlemise organiseerijad pressikonverentsi, kus Bruno Kalnins jutustas läti sotsiaaldemokraatide tegevusest ja natside vangilaagrites viibimisest ja lisas:

— Ei tea miks üks maailma võimsamaid suurriike nii kardab 86-aastast vanataati. Kuidagimoodi on see karakteristlik N. Liidule, aga samas ka äärmiselt naeruväärne. Isiklikult tänan ma selle reklaami eest, mis mulle sel moel tehtakse.

Ülo Ignats ütles, et Tassi telegrammis pole muud tõtt, kui et tema on Ida-Euroopa Solidaarsuskomitee esimees:

— Niisugused rünnakud on Nõukogude riikliku terrori näited, mille eesmärgiks on hirmutada aktiivseid tegelasi.

Pressikonverentsil anti üksikasjalik ülevaade ristlemise majandamisest, millest selgus, et suurem osa sissetulekutest on osavõtumaksud. Osa ristlejaid on peale selle saanud stipendiume oma organisatsioonidelt ja organisatsioonid on ka toetanud ristlemist korjandustega ja fondidest võetud summadega.

Pressikonverents oli äratanud erakordselt suurt huvi. Seal viibis mitukümmend ajakirjanikku, nende hulgas ka raadio, TV ja rahvusvaheliste uudistebüroode esindajaid.

Oma ametlikus vastuses Tassi süüdistustele ütleb ristlemise juhatus:

— Meie eesmärgiks on, et võtta positiivseid samme rahu ja rahvaste enesemääramisõiguse tugevdamiseks, balti rahusõprade ja vabadusvõitlejate vabastamiseks ja nõukogude vägede ja tuumarelvade äraviimiseks.

— On täiesti totter Tassist ette kujutada, et demonstratsioon 400 isiku poolt inimõiguste ja rahvuslike õiguste kaitseks, võiks kuidagimoodi ohustada tippkonverentsi USA ja Nõukogude Liidu vahel.

MÜÜGID

KRUNT MÜÜA
KIVIOJAL
Helistada 1-403-255-2148,
õhtuti 1-403-292-5034
(Calgary)

Erik Thomson:
„Narva – wie es war"
(NARVA – NAGU TA OLI)
Sada vaadet aastaist 1585—1944. Saksakeelne tekst.
JA
„Dorpat-Tartu in alten Ansichten"
(TARTU VANAD VAATED)
140 vaadet aastaist 1553—1941. Saksakeelne tekst.
Hind à $12.50.
Hinnale lisandub posti teel tellides saatekulu.
Müügil „MEIE ELU" talituses
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Kultuuritegelased Tallinnas ülekuulamisel

KGB kasutab salaja salvestatud telefonikõnesid ja pealekaebajate raporte

STOCKHOLM (EPL) — Okup. Eestist salaja välja toodud ja alles nüüd läände jõudnud dokumendi kohaselt laskis KGB 11. aprillil käiku aktsiooni eesti kultuuriisikute vastu. Aktsioon olevat praegugi veel käigus, kuuleb „Svenska Dagbladet". KGB igatahes toimetas ilma vähimagi ettehoiatuseta terve rea juhtivaid kultuuriisiksusi ja nende omakseid niinimetatud „sõbralikele profülaktilisile kõnelusile" oma peakorterisse Pagari tänaval, Tallinnas. „Profülaktiline" tähendab siin võimaliku roima vältimist . . .

Sinna toimetati teiste hulgas tuntud pianist ja muusikaajaloolane Vardo Rumessen koos abikaasaga. Kuid üle on kuulatud ka akadeemia liiget ja geoloogi Rein Einastot ja tema tütart.

Teiste hulgas võib märkida veel kirjanik Arvo Valtoni (Arvo Vallikivi varjunimi — ta oli muuseas üks neist kultuuriisiksusist, kes kirjutas a. 1980 alla 40 haritlase üleskutsele), keeleõpetaja Heli Susi, filosoof Rein Ruutsoo, kirjastustoimetaja Haljand Udam ja palju teisi.

Kõnelustel KGB-s küsiti neilt, millised on nende omavahelised sidemed ja kontaktid teiste kultuuritegelastega. Seejuures selgus, et KGB lähtus salaja salvestatud telefonikõnelustest ja pealekaebajate raportitest.

Edasi nõuti, et ülekuulatavad annaksid kirjalikke seletusi, milliseid osaliselt direkteeriti ülekuulajate endi poolt.

KGB tahtis teada, kas ülekuulatavate omavaheline side on mingisugune organiseeritud nõukogudevastane tegevus, kas neil on olemas mingi poliitline programm ja kes sel juhul on tegevuse juht.

Eriti täpseid andmeid taheti saada Mati Kiirendi kohta, kes a. 1975 mõisteti viieks aastaks sunnitöölaagrisse tegevuse eest nn. Eesti Demokraatlikus liikumises, kuid kes praegu on vaba.

Koguti materjali ka Eestis hästituntud helikunstniku ja dotsenti Helju Tauki vastu ja oldi huvitatud ka Tunne Kelamist, kes oli üks ENE (Eesti Nõukogude Entsüklopeedia) tometajaist. Peetakse võimalikuks, et KGB valmistab mõne isiku suhtes ette kohtulikke süüdistusi.

Niinimetatud „sõb ralikel kõnelusil" Pagari tänaval olevat KGB ähvardanud ülekuulatavaid, märkides, et kui nad keelduvad koostööst, ootab neid kättemaks ühel või teisel kujul — näiteks takistused nende kultuurialases töös. Sellest hoolimata olevat suurem osa keeldunud andmast kirjalikke seletusi.

Teised, kes lasksid end hirmutada, olevat hiljem nõudnud, et nende seletused tunnistatakse kehtetuiks, kuna neid pressiti välja ähvarduste abil.

Eestlane N.Liidu suursaatkonnas Andres Aarma on nimetatud artiklis koos Toivo Voitiga ja Kalle Seigeriga.

KGB agendid huvitatud rootsi baptistidest ja nelipühilastest

Kirikutegelaste võitmiseks tasuta reisid Ida-Euroopasse

STOCKHOLM — N. Liidu luureasutus KGB tunneb huvi jutlustajate ja usklike tegevuse vastu Rootsis, kirjutavad „Dagens Nyheteris" ajakirjanikud Gösta Hulten ja Jan Samuelsson. Eelkõige just baptistide ja nelipühilaste vastu, kellel on rohkeid kontakte idapool Läänemerd tegutsevate usuvendadega ja vabakirikutega.

Artikli autorid avaldasid hiljuti raamatu samal ainel, s.o. KGB immutustegevusest rootsi kirikutes, et neid muu hulgas ära kasutada propagandaliselt eriti rahuliikumises.

Artikli autorid väidavad nüüd ka, et peapõhjuseks, miks lätlane Alberts Liepa Nõukogude saatkonnast koju saadeti, oli tema spionaaž ja mõjutustegevus, mis oli suunatud baptistide vastu:

„Kõik, kellega Alberts Liepa kontakti otsis, pidasid teda sümpaatseks inimeseks. Üldiselt peavad asjast informeeritud isikud Liepat üheks parimaks nõukogude agendiks, kes kunagi on Rootsis tegutsenud."

Liepa lahkumisega Rootsist ei lakanud aga mingil määral vabakirikutele suunatud luuretegevus. Õieti vastupidi, sest KGB juures tegutseb terve eriosakond, KR, mis huvitub just rootsi vabakirikuist. KR-i tegevust Rootsis juhib Vassili Proskurin, kelle ametlik tiitel Stockholmi saatkonnas on esimene sekretär.

KR osakonna huvides töötavad ka eestlasist KGB ametnikud Kalle Seiger, Andres Aarma ja Toibo Voit. Aarma saabus Rootsi a. 1981 ja nimetab end siin atašeeks. Tema ülesandeks on koos Seigeriga jälgida tegevust teatud rootsi vabakirikutes.

Toivo Voit on alates 1984 atašee Vene Stockholmi saatkonnas. Voiti on KGB-töötajana valvata tegevust vabakirikuis ja eksiilbaltlaste organisatsioonides.

Artiklis väidetakse, et KGB-l hetkel on vähemalt viis agenti Rootsis, kelle peaülesandeks on kiriklike organisatsioonidega kontaktipidamine.

Üks harilikumaid ja efektiivsemaid meetodeid kiriklike tegelaste võitmisel on tasuta reisid Ida-Euroopasse, kas N. Liitu või Ungarisse. Ungaris on tugev luteri kirik, mille juhtkond on väga heas koostöös poliitilise juhtkonnaga.

Miks tunneb KGB nii suurt huvi rootsi kirikute vastu?

„Piiblite ja teiste materjalide smugeldamine võiks olla üks põhjus, kuid kaugeltki mitte ainuke.

Appihüüd okupeeritud kodumaa noortelt

Üleskutse maailma lastele

— eriti Saksa, Inglise, Prantsuse ja Ameerika noortele

Okupeeritud kodumaa eesti noortelt on rahvusvahelise noorteaasta puhul vabasse maailma saabunud alljärgnev appihüüd ja üleskutse: „Teie vanavanaisad andsid Jalta konverentsil 1945. a. (ja olid salalepingutega osalt varemgi andnud) meie kodumaa — Eesti — Vene Moolokile inimohvriks. Nad ei andnud mitte ainult Eesti, vaid ka Läti ja Leedu, võtsid Soomelt Karjala ja Saksamaalt Königsbergi, mille, asja eest, teist taga, ristisid Kaliningradiks. Aga nad lubasid Venemaal võtta Jaapani käest Kurilli saared ja tegid rõõmsa näo, kui Nõukogud tervest Ida-Euroopast tegid sotsmaad, täis vene sõjaväge, kelle pilli järele nüüd Poola, Ungari, Tšehhoslovakkia, Bulgaaria ja Rumeenia vanad ja noored kamaaruskad peavad tantsima.

Vabadust pole neil ega meil juba enam 40 aastat, nagu venelastel enestel seda iialgi pole olnud. Neile ei aidanud sellest, et meilt inimeseõigused ja vabadused võtta. Nad tahavad meid tappa, välja suretada. Juba 45 aastat tagasi küüditasid nad kümneid tuhandeid Siberi vangilaagritesse ja asumisele, paljusid mõrvates. Suur sõda andis meile paariks aastaks veidi kergendust, aga meie saatus oli juba siis otsustatud. Meie vanaisad said küll Saksa relvi, kui venelased uuesti Eesti piirile lähenesid 1944. a., aga relvi oli vähe ja need olid viletsad. Mehed võitlesid venelaste vastu viimse veretilgani, ka hulga aastaid pärast seda, kui venelased juba uuesti Eestis sees olid. 1949. a. hävitati eesti talud, talupoegi veeti loomavagunites Siberisse, ja neil, kes veel partisanivõitlust jätkasid, lõppesid relvad ja laskemoon. Juba 1953. aastaks oli maailmas nii sügav rahu, et meie kurba saatust ei pannud enam keegi tähele.

„Maailm on kaunis . . ." lauldakse ühes jõululaulus. Ta võiks ka meile kaunis olla, aga venelased on oma koonduslaagrite, küüditamiste ja kõigi muude toorustega meie maa ja maailma jubedaks muutnud. Meil pole perekonda, kus mõni selle liikmeist poleks olnud orjalaagris, sunnitööl või tapetud. „Sõjaohvrite" suhteline arv on meil suurem kui suurtel sõda pidanud rahvastel. Ka meie loodust ja kaunist maad on venelased juba 40 aastat katsunud sama koledaks teha kui nende eneste suur ja lai maa juba ammugi on.

Meie ei ütle teie maa noorte kohta ühtegi paha sõna. Aga need autopommide ja muidupommide panijad, süütute inimeste tapjad, ei tee meile mingit rõõmu: nad on sama halvad kui venelased ja teevadki oma mõrtsukatöid Vene rahadega.

Teie nõuate rahu ja tahate relvad ära kaotada. Mis te nendega teeksitegi? Aga me imestame teie huvipuudust selle vastu, kuidas olukord tegelikult on. Venelane kasvatab oma ja meie noori — pange tähele: sõjalispatriootilises vaimus. Nende ajast ja arust läinud teooria järgi peab kogu maailm nendele alluma. Järelikult — kui teie relvi ei taha, siis saate oma rahu ka ilma rongkäikudeta: see on vene surnuaia-rahu.

Meid paneb veel enam imestama teie vanemate tuhin fašistidest sõjasüüdlaste tagaajamisel. Nad otsivad neid sealt, kus neid veel vähe järel, aga siit mitte, kus neid on veel paksult.

Mõelgu nad, kes tappis rohkem, kas Hitler või Stalin? Meie teame, oleme näinud ja näeme veelgi, kuidas Stalini järele tulnud punased peremehed rahvaga ümber käivad. Nad püüavad meist teha roboteid, kuulekaid orje, kellel peale truualamlikkuse pole ei pead ega südant, ei loovat vaimu ega kujutlusvõimet. Marxi ja Lenini hallitand tõdedega toidavad nad meid — ja see teeb meist moraalita vargad ja lollpead.

Elame paraku vene noortega külg külje kõrval ja näeme, mida see marksistlikult kasvatatud neljas põlvkond „uut inimest" endast kujutab. Nad usuvad, et nende vanemad kogu maailma (ja Euroopa eriti) ära on päästnud, kõik rahvad vabastanud. Aga millest? Vabadusest. Teile kõneldakse natside rassismist. See on minevik. Aga siin elab ja vohab komfašistlik rassism. Meilt, eesti lastelt, on võetud sõnavabadus – aga omavahel räägime siiski; venelased mitte. Trükivabadust pole ollagi, aga venelane ei tunne selle puudust: mida ta peaks trükkima, kui tal oma mõtteid ei ole? Tsensorid valvavad hoolega, et me ei ütleks ega kirjutaks sõnagi venelaste ega võimumeeste vastu. Aga meil ei ole ka kuulamisvabadust: raadiosaateid segatakse, ja just neid, mida meie kuulata tahaksime. Liikumisvabadus puudub meil sel määral, et me ei tohi minna isegi oma kodumaa randadele ega saartele ilma miilitsa eriloata. Välismaale sõiduks ei anta kellelegi muule luba kui neile vähestele, keda küllalt lollideks peetakse ja kellest usutakse, et neil oma mõtteid peas ei ole.

Rongkäigud korraldab meile (mais ja novembris) „armuline" riigivalitsus, keda me seal peame kiitma lippude ja loosungitega. Kui hakkame omapead demonstreerimisvabadust kasutama, siis pannakse meid trellide taha. Streigivabadusest ei maksa rääkidagi. Võibolla kuulsite, kuidas „Solidaarsuse" käsi Poolas käis. Aga meil on Venemaa, hoopis hullem kui Poola.

Meie „oma" riigijuht on Moskvast kohale pandud. Ta ei oska eesti keelt ega tea Eestimaast mitte midagi.

Aga Moskva käsul annab ta terved suured majad elamiseks sügavast Venemaa põhjast tulnud kahtlasele elemendile, kriminaalroimareile, luusijaile ja sõjaveteranidele. Eestlane ei saa korterit isegi kalli raha eest mitte. Ja selle juures nõuab K. Vaino koos kõigi venelastega, et meie peame venelast armastama. Kui ütled, et ei armasta, siis oled fašist. Lisaks vabaduste puudumisele on terve rida vastikuid kohustusi: mitte ainult venelast ei pea sunniviisil armastama, vaid ka parteid, komsomoli, Leninit ja sadu muid võimumeestele soodsaid ja su enda meelest rumalaid asju.

Ometi on Eestimaa meie maa, kus meie esivanemad on juba vähemalt 4000 aastat paigal olnud, rohkem aastasadu, kui ükski muu rahvas Euroopas. See on arheoloogiliselt tõestatud, aga aitab ka ainult ajaloost: meie esivanemad olid kindlasti Eestimaal juba siis, kui venelast veel üldse ei olnudki, Venemaast rääkimata.

Meie ei taha teilt, maailma noored, mingit konkreetset abi — teie ei saa seda anda. Aga me palume teilt — pange eesti rahva noored Looduse Punasesse Raamatusse, nagu on pandud haruldased loomad, linnud ja taimed. Meie püsimise 4000 aastat õigustavad meie palvet. Oma suuruse poolest oleme küll ainult nagu kvarkid, teie kui tervete aatomitega võrreldes. Aga ka meil on olemasolu õigus ja teil on ju vabadus sellest aru saada.

Noorteaastal, Eesti Teismeliste Laste Põrandaalune Selts

„MIKU & MANNI"

Jõekääru suvekodu noored laulavad koraali Valguspeo lõppemisel. Foto — J. Säägi

Valguspidu Jõekäärul

Laupäeval, 27. juuli õhtul peeti Jõekääru Suvekodu valguspidu, millele elas kaasa üle kolmesaja noortesõbra.

Pidu algas rahvarõivais noorte peoväljakule tulekuga. Rivistuti tribüünil istuvate külaliste ette ja jäädi kuulama suvekodu juhataja dr. Kersti Linaski avasõna.

Ta algas oma sõnavõttu Aarand Roosi luuletusega „Üks ainus keel" ning lausus: „„Üks ainus keel" võiks olla Jõekääru Suvekodu motoks, kuna tegur, mis eraldab Jõekäärut teistest eesti suvekodudest ja laagritest, on rõhk, mis on pandud emakeele rääkimisele ja õpetamisele. Kuigi on igal suvekodu nädalal oma teema, on kõigil ikka sihiks parema eesti keele õppimine ja rääkimine."

Kasvandikud võtsid istet murul ja algas põimik „Udumäe Kuningas", mis oli kolmevaatuslik, igas palju laulu, rahvatantsu, võimlemist jne.

Järgnes valguspeo efektne lõpp. Tõrvikute rongkäik rivistus spordiväljakule, kus suured tüdrukud laulsid koraali ja suvekodus viibiv õpetaja Heino Laaneots oma vaimulikus sõnavõtus lausus: „Rahvas, kes oma mineviku unustab, on sunnitud kordama juba ammu tehtud vigu.

Nagu näete, Jõekäärul õpivad meie lapsed tundma ka sellist ajalugu, mille edasiandmiseks on mütoloogia vajalik.

Haldjad ja vaimud, mis meie esivanemate elus kord etendasid nii tähtsat osa, saavad Jõekäärul taas elavaiks ja leiavad koha meie laste teadvuses ning hinges.

See varandus, mis meie neile pärandame, on kallim kullast. Usume, et see annab eriliselt eestipärase iseloomu alusele, millele nad suureks sirgudes rajavad oma elu." Edasi oli õpetaja oma kõne rajanud Johannese 1:1–14. Lõpetades palve sõnadega: „Isa, halasta meie peale oma Poja pärast ja süüta oma sõna valgus meie südameisse siin ja Kodu-Eestis, et peatselt võiksime Su palge ette koguneda vaba rahvana, vaba kodumaa pinnal ja laulda „Mu isamaa"." Laudi Eesti hümn.

Palju peolisi siirdus söögisaali, kus Naisseltsi juhatuse liikmed serveerisid suvekodu perenaiste poolt valmistatud suupisteid ja kohvi pisikese tasu eest.

Saalis algas noortel tants. Saali seinu ilustasid Johannes ja Taivo Säägi poolt pildistatud seltskonnategelaste, ürituste jne. fotod 1952–1976. a.

Valguspeo teema oli Jõekääru juhatajalt Kersti Linaskilt. Koostasid ja lavastasid: Pia Metsala, Monika Kask ja Tiia Pihl. Jutustajaks oli Maaja Matsoo ja pillimeheks Peeter Jaeger.

Põimikus kaastegevad olid: Tiiu-Leiki Veskimets, Tiiu-Monika Roose, Erik Küttis, Liisa Novek, Leili Lukas, Marcus Silmberg, Imbi Rebane ja Peeter McConn.

Rikkaliku eeskava olid noored koostanud ja õppinud ühe nädala jooksul.

J.Sgi

Teadaanne

Toronto Eesti Meeskoori kõigile lauluvendadele ja uutele kooriliikmeile.

Juhatus palub teatada, et meeskoori uue tegevushooaja esimene harjutus algab teisipäeval, 13. aug. kell 19.30 Eesti Majas.

Käesoleva aasta varajane kokkutulek on tingitud sügisel Torontos toimuva P.-A. Soome Meeslaulu Päeva Kontserdi tõttu, millest T.E. Meeskoor on palutud osavõtma.

Uued kooriliikmed teretulnud!

TEM'i JUHATUS

Rootsi poliitik saadeti Eestist välja

STOCKHOLM (EPL) — Patrik Hultgren, juhtiv moderaatide poliitik Göteborgis ja riigipäevakandidaat jutustab, kuidas teda poliitilise kirjanduse kaasatoomise pärast äsja Tallinna tollis kinni võeti.

Hultgren sõitis esimest korda Eestisse grupireisiga, mida organiseeris „Sovjetspecialisten" koos „Intouristiga". Ta soovis tutvuda suletud ühiskonnaga teisel pool Läänemerd. Tema kavatsetud nädalapikkune reis lõppes aga neljatunnilise ülekuulamisega Tallinna tollis.

— Kui ma tolli elektroonilisest kontrollist läbi läksin, hakkas see helisema. Mind kutsuti tagasi ja ma võtsin taskust välja oma miniarvuti, mis arvatavasti seda häält põhjustas. Üks ametnikest katsus käega mu hõlma alt ja tundis ilmselt, et mul on seal raamatuid. Algas suur läbiotsimine. Kui mul poleks miniarvutit taskus olnud, oleks ma võib-olla puutumatult tollist läbi pääsenud.

Suvine Kotkajärve

Sel suvel on tegevus Kotkajärvel palju tagasihoidlikum kui eelmisel aastal, mil toimus maailmalaager oma eel-talgutöödega ja järelkoristamistega. Kuna meie skautid võtsid osa Kanada skautide jamboreest, siis ei toimu sel suvel Kotkajärvel skautlaagreid. Alles augusti teisel poolel läheb Kotkajärvel tegevus elavamaks, kui algavad gaidlaagrid, Metsaülikool ja metsamärgi kursus. Septembris tulevad üksuste aastakoosolekud ja kaua planeeritud varustuskuur tuleb ehitamisele. Varasuvel toodi kohale veel mõningad koormad kruusa, et laiendada ethitusplatsi ja siis valati ehitusele betoonist alus, mis ootab nüüd puuraamistikku. Senini on ehituse läbiviimist majanduslikult toetanud järgmised organisatsioonid: Eesti Sihtkapital, Toronto Eesti Skaudisõprade Selts, Eesti Gaiderite Kogu ja Skautide malev. Suur tänu annetajatele! Kuid et projekti lõpule viia, on vaja veel majanduslikku abi. Lähemaks informatsiooniks helistada skm. Silver Kasele, 267-8027.

Ehitustööde kõrval on ka vaja koristada puud, mis tornaado maha murdis ning samuti tuleb parandada katkenud elektriliinid.

Eelmine sügis otsustas üks koprapere, et sääsesilla raamistik on ideaalne koht, kuhu oma paisu ehitada. Hiljem vesi voolas üle silla ja tegi sauna külastamise väga keerukaks. Talve jooksul kohalik trapper püüdis koprad kinni, kuid pais jäi. Alles nüüd madalvee ajal oli võimalik pais kõrvalda, nii et vesi võib jälle vabalt voolata sääsesilla alt läbi.

Need, kes on Sissiküla sauna külastanud on ehk märganud, et ühel nurgakivil on tsementi kirjutatud järgmine kuupäev-27.VII.56. Nii et järgmisel suvel on saunal 30-aastane juubel. Senini on ta oma kohustusi hästi täitnud ja eesti noori puhtana hoidnud.

S.K.

EKN kandidaatide keskmine vanus 45 a.

EKN'u Valimiste Peakomitee kinnitas oma korralisel koosolekul esitatud 52 kandidaati. Esitamiskirjad vaadati läbi ja kinnitati esitatud kujul. Seekord oli küllaldaselt kandidaate, ilma et oleks vaja olnud tähtaega pikendada. Eelnevatel valimistel on pea alati tulnud pikendada esitamiskirjade sisseandmise tähtpäevi. See edukus käesolevatel valimistel kuulub kindlalt EKN'u büroole koos tema noore sekretäriga.

Võrreldes eelneva valimistega, on käesoleva valimiste kandidaatide vanus tunduvalt noorem. 1981. aasta kandidaatide keskmine vanus oli 48 aastat, kuna aga tänavuste valimiste kandidaatide keskmine vanus on 45 aastat.

Siin esineb ka huvitav erinevus vanuseklassides. Tänavu on 19 kandidaati, kes on kas 35 aastat vanad või nooremad. Nendest 4 kandideerisid ka eelnevatel valimistel. Vanuseklassis 36—50 on 12 kandidaati, ning ka nendest on 4 korduskandidaadid. Suurimasse vanuserühmitusse, 51 ja vanemad, kuulub 21 kandidaati, nendest 15 olid eelmisel valimisel ka kandidaadid. Nagu nähtub esitatud arvudest, annab suurima juurdekasvu just noorem generatsioon. See juurdekasv eitab meie ühiskonna muret, et noored ei tunne huvi eestluse ega eesti vabadusvõitluse vastu. Käesolevad valimised on elavaks tunnuseks meie noorema põlvkonna huvist rahvuslikuks tegevuseks. Nüüd jääb vaid oodata, et meie valijaskond ka toetab seda noort põlvkonda. Seda saab kindlalt esitada valimistest osavõtuga — andke oma tunnustus noorema põlvkonna koostööle vanema põlvkonnaga!

Tuleks ka märkida, et kui tänavustel valimistel oleks kandideerinud samad isikud kui eelmisel valimisel, siis oleks olnud meie kandidaatide keskmiseks vanuseks 52 aastat 45 asemel, Kõige suurema vanusegrupi moodustavad 31—35-aastased, kuhu kuuluvad 10 kandidaati. Ka tuleks siin meeles pidada, et viibime juba üle 40 aasta paguluses, ning et 23 kandidaati on sündinud väljaspool Eestit.

Piirkondlik esindus on pea võrdne eelnevale valimistele, kus 51 kandidaadist 11 asusid väljaspool Suur-Toronto piirkonda. Tänavu on 10 kandidaati 52-est, kes esindavad oma ühiskonda, mis asub väljaspool Toronto tegevuspiirkonda. Poliitiliselt omab see suure tähtsuse, kuna EKN taotleb olla eestlaste keskne poliitiline organisatsioon, kes esindab tervet eestlaskonda Kanadas. Et võida kasutada seda väidet, on vaja nii kandidaate kui hääletajaid üle terve Kanada.

Tuleks ka tähele panna, et seekord on esitatud 10 naiskandidaati, eelneva valimise 8 asemel.

J.L.

„Meie Elu" küsis:

Kas koguduste vaimulikud peaksid sagedamini vahetuma?

— Kas meie luteri koguduste vaimulikud peaksid sagedamini vahetuma?

Selle küsimuse esitas „Meie Elu" eesti õpetajatele ja sai vastuseid, mis toome ära anonüümselt.

„Eestis „laulati" õpetaja kogudusele nagu eluks ajaks, sest uusi kogudusi asutati harva ja seega õpetajate vahetusi oli vähe. Sama on jätkunud ka siin. Kui väita tõsiasja, et Kanada ja Ameerika luteri kogudustes on sagedane õpetajate vahetamine, siis on see arusaadav, sest Ameerika ja Kanada kolmel luteri kirikul on umbes üle 20.000 koguduse ja lisaks tuleb neile uusi misjonikogudusi juurde igal aastal. Nii on õpetajate liikumine nende vajadustest tingituna arusaadav.

Meil on Kanadas 13 eesti kogudust ja Ameerika poolel umbes poole rohkem. Mitmetel neil kogudustel pole õpetajat kohapeal. Suuremates keskustes on Eesti kogudustel õpetajad ja neil on vaevalt soovi oma praeguse koguduse teenimisest loobuda. Selle tõttu pole meil ka õpetajate liikuvust ühest kogudusest teise; ja kui keegi hakkaks liikuma, siis on küsimus, kuhu?

Kui nüüd õpetajad ei liigu ja selle asemel koguduse liikmed ühest kogudusest teise lähevad, mida harva juhtub, siis väidetakse, et õpetaja on selle tõttu raskustes ja tal ei ole väljapääsu. Ma leian, et selline õpetaja ei ole mingeis raskusis ega tal pole vaja mingit väljapääsu. Kui ta teenida-olevast kogudusest liikmeid lahkub, võib ta haavunud olla ja „au" puudutatud. Kuid õpetaja ei teeni neid liikmeid, kes lahkuvad, ega tee nende lahkunud liikmetega kogudust, vaid kes on ja keda ta teenib. „Ole ustav surmani, siis tahan ma sulle elukrooni anda." Kogudus olgu usuliselt-sisemiselt suur ja tugev, kuid mitte ainult välise arvulise väljapaistvusega."

— Meie kogudustes on õpetajate vahetus haruldane ja mitmest on saanud õpetaja-nimelised kogudused, mis kestavad sageli ka pärast vaimuliku surma või lahkumist. Selline olukord on tekitanud hingekarjase üleliigset austamist või ka lahkhelisid ja õpetaja liikumise asemel on hakanud liikuma koguduse liikmed. Mis on teie arvamine?

„Leian, et see on sobimatu, kui kogudust nimetatakse selle õpetaja nimega ja mitte tema ametliku nimega. Kindlasti üheks põhjuseks, aga mitte ainukeseks, on õpetaja olemine ühe ja sama koguduse õpetajaks kümneid aastaid, nii et terve koguduse usuline elu ja tegevus saab selle ühe õpetaja iseloomu. Juhatused ja esimehed vahetuvad, aga õpetaja on juhtivas positsioonis läbi kõigi muudatuste.

Teiseks põhjuseks näib olevat, et kogudusele antakse rahva suus selle asutaja-õpetaja nimi. Kuid tähtis on märkida, et mitmed kogudused kannavad lihtsalt oma asukoha nime: Montreali kogudus, Lakewoodi kogudus, Seabrooki kogudus, Los Angelese kogudus, Stockholmi kogudus, Göteborgi kogudus, Vancouveri kogudus, Seattle kogudus jne. Kus kogudus on saanud oma õpetaja nime (rahvasuus), seal paistab, et usu ja kiriku tööd nähakse liiga koguduse õpetaja ülesandena ja mitte kogu liikmeskonna ja üldkiriku tegevusena. Sellele lisandub ka koguduste ja õpetajate vaheline kohalik maade, s.o. liikmete, jagamine, mis kutsub esile lojaalsuse väljendamise vajadust spetsiifiliselt õpetaja nimega. Kolmandaks võib õpetaja nime kasutamine väljendada otsest austust õpetaja töö vastu. Muidugi mõjutab õpetajate sama koguduse peal olemine terveks oma ameti teenimise ajaks tema isikuga seotud koguduse mõiste tekkimist."

„Kui kogudusi nimetatakse õpetajate nimede järel mõnel korral, siis võib see olla, et koguduse nime asemel õpetaja nime kasutamine on käepärasem", võibolla ka põhjus, et õpetaja on olnud tugev isiksus, nii et ta on olnud domineeriv ka üle Jumala sõna — seepärast koguduse nime asemel kasutatakse õpetaja nime. Kuid see võibolla mõlema eelpoolse arvamise kombinatsioon ja arutlemise võimalusi selles asjas on teisigi. Mõnede linnade kogudusi, kus ainult üks kogudus, nimetatakse linnade nime järel — Vancouveri, Londoni, Ottawa jne. eesti kogudused. Kokkuvõttes olgu aga öeldud, et õpetaja isik ei pea varjutama kogudust ega Jumalariigi tööl oma varju peal hoidma. Ristija Johannes ütles, osutades Jeesusele: „Mina pean kahanema, Tema peab kasvama", Joh. 3,30)."

Kala- ja laskesportlaste teated

Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Klubi liikmete vaheline laskevõistlus haavlipüssist korraldatakse laupäeval, 2. augustil, algusega kell 10 hommikul Läti Jahiklubi „Berzaine" laskerajal. Võistlus toimub rändkarikale ja klubi poolt väljapandud auhindadele. Laskemoona on saadaval kohapeal. Palume kõikide laskehuviliste osavõttu.

0

Järgmise klubi üritusena korraldatakse kolmas kalapüügivõistlus sel aastal Simcoe järve Royal Beachi vetel pühapäeval, 25. augustil. Võistlus toimub klubi juhatuse poolt väljapandud auhindadele. Kogunemine kell 7.00 hommikul Park Motelli restorani parkimisplatsil. Võistluse algus kell 8.00 hommikul. Peale võistluse lõppemist palutakse koguneda Royal Beach Roadi ja 48 Hwy nurgal asuva, eestlaste hulgas hästi tuntud Hõbe talu õuele. Paadid palutakse vette lasta Virginia Beachist või Provincial pargist. Lähemat informatsiooni võistluse korra kohta antakse kogunemise kohal.

JUHATUS

Vastavalt trükikoja tehnilistele nõuetele palume käsikirjad „Meie Elu" toimetusele saata masinkirjas ja võimalikult varakult enne lehe ilmumist.

Est Onia – Olga Whight

„ROHELINE MAAILM"

LUULETUSKOGU

Hind $3.00. Postiteel saates lisandub saatekulu.

MÜÜGIL

„MEIE ELU" talituses

958 Broadview Ave.

Toronto, Ont. M4K 2R6

„MEIE ELU" asutas eesti ühiskond ja seisab eesti ühiskonna teenistuses.

KIRJANDUS □ KUNST □ KULTUUR

Raamaturiiul ja oodatavaid uudisteoseid

Kuigi meie algupärase kirjanduse sügislaud ja sealt pisut kaugemale ei ole veel täielikult selgunud, on juba teadaolevgi pilt autorite ja kirjastuse poolelt rõõmustav.

E. Kirj. Kooperatiivilt ilmus juuni alguses Heino Susi romaani „Sarviku sulased“ I osa. Eesti sõdurite olukorda 1944.a. sügisel Saksamaal romaani vormis vaatleva teose II osa ilmub sügisel. Samuti sügiseks on kavas Arvo Mägi uus novellikogu ja romaan „Siiditee serval“ Herbert Salult. Kas käesoleva aasta lõpus või 1986. a. alguses ilmub kõiki eeldusi mööda Rutt Eliaseri Siberi-raamatu II osa, käsitledes teisele küüditamisele (märts 1949) järgnenud 8 aastat Siberis ja olukorda kodumaal sõja lõpust alates. Käsikiri, nagu autor allakirjutajale teatas, on juba kirjastuse valduses. Kas ka Raimond Kolk on suutnud juba kirjutada valmis „Vallavanema pärandustombu“ 3-nda osa, ei ole momendil teada.

Juunis ilmus Bernard Kangro uus luuletuskogu „Tuiskliiv. Talvereis“, ilmumas samuti B-seerias on juba mõnda aega oodatud tema ja Karl Ristikivi kirjavahetus pealkirjaga „Kirjad romaanist“, mis kõigi arvestuste kohaselt jääb ka Kangro septembrikuu 75.a. sünnipäevaraamatuks. Äsja Rootsist saabunud andmeil on arhitekt Eerik Uluots kinnitanud, et veel käesoleval aastal ilmub pildirikas mälestusteos „Jüri Uluots“, millise väljaandmine tal oma isa mälestuseks on olnud kavas ja teoksil juba 10-15 aastat. Kanadas on oodata „Eestlased Kanadas“ II osa ja albumi „ESTO 84“ ilmumist. Eesti Vabadussõja mälestusmärkide hävitamist jälgiva ajalooliselt suure tähtsusega teose käsikiri on valmimas dr. Artur Taskal, kellelt on meie raamaturiiulil juba põhjalikud teosed „Sini-must-valge“, „Eesti vapp“ ja „Eesti hümn“.

Ingliskeelse esseedekoguna dr. Felix Oinaselt äsja Soomes ilmunud „Studies in Finnic Folklore'ile“ järgneb sel sügisel autorilt saadud andmeil Kalifornias juba laotud samuti ingliskeelne teos slaavi rahvaluulest ja mütoloogiast. Millised on F. Oinase kavad 6-8 „Kalevala“-ainelise teadusliku loenguga pärast praegu veel jätkuvaid ettekandeid mitmes ülikoolis (äsja Montrealis ja Stokholmis), ei ole teada, kuid oletada võib ka nende ilmumist raamatuna, eriti kui võtta arvesse, et „Kalevala“-„Kalevipoja“ ainel on varuks rida huvipakkuvaid uurimistulemusi ja teooriaid (Eesti-Soome mereriik, Saaremaa kui saar „Kalevala“ seoses, Äänisjärve kaljujoonised jne.), mis ei mahtunud kogudesse „Kalevipoeg kütkeis“ ja „Vargamäe tõde ja õigus“, mõlemad koos ingliskeelse koguga veel müügil.

Kui liita sellele seni veel ette teatamata uudisteoste ilmumine (näit. Välis-Eesti/EMP j.t.) ja väljaanded, milliste ilmumise kohta on teated juba avaldatud, kuid milliseid ei ole seni retsensentidele hindamiseks saadetud (Uku Masing „Kirsipuu varjus“, „Metsaülikool 1967-1982,“ „Süda ja kivid“, „Okupeeritud Eesti“, „Õised päevad“, „Maalt ja merelt“, „Maroko taeva all“ j.t.), siis võime olla vähemalt järgneva 8-9 kuu kirjandulaua üle õigustatult uhked. Ei saa jätta aga märkimata, et sinna kuuluvad ka veel täiesti väreketena üllatavalt sisukas, üle 800-lk. 2-s köites Eesti Kalurite Koondise „Eesti kalanduse minevikust“, „Eesti Vabadusristi kavalerid“, „Eesti Vabadussõja mälestussambad“, V. Uibopuu „Meie ja meie hõimud“, Arvo Mägi „Eesti rahva ajaraamat“ ja „Euroopa rahvaste ajaraamat“, kui nimetada ainult mõnda eriti tähtsat. Veel ületab meie vaba kirjandulaud sisult ja väärtuselt kaugelt kodumaise, kus kirjanike endi andmetel olukord on taas halvenenud mitte ainult „plaanimise“ ja etteplaanimise või paberi ja trükiolude kitsikuse, vaid ka kirjanike võimatute loomistingimuste tõttu, kuna nad peavad elama ja töötama enamasti täiskiilutud kärarikastes majades. Kuigi meie autorid töötavad loomingulisel alal enamasti puhketundide arvel ja honorari küsimata, näitab nende loominguline tahe, süvenemisvõime ja teoste kirjanduskunstiline väärtus järjekindlat tõusu. Mida me vajame, on lugejaskonna suurem iseteadvus ja rahvustunde tõus, mis tagab ilmuvate raamatute suurema leviku ja sellega koos loomisvõimeliste nooremate kasvava huvi loomingulise süvenemise ja päevaprobleemide vastu. Ilma nooremate loojate juurdekasvuta ei saa püsida omakeelne proosa, luule ega teaduslik kirjandus, mis lahtimõistetult on aga sideaine rahvuse ja keele alusmüüris.

JOKA

Eduard Tubina ja Arvo Pärdi helitööde salvestamise fond

Eesti Kunstide Keskus avaldab tänu annetuste eest, mis on saabunud Eduard Tubina ja Arvo Pärdi helitööde salvestamiseks loodud fondi. Kokku on Eesti Kunstide Keskuse juures asuvasse helitööde salvestamise fondi annetusi laekunud $9.000.

Lugupeetud annetajad, Teie panus on aidanud kaasa maestro Neeme Järvi alustatud ülemaailmsele aktsioonile eesti muusika heliplaadistamiseks. Teie rahadega on valminud ja valmimas järgmised kaks heliplaati Eduard Tubina sümfoonilist muusikat Neeme Järvi juhatusel.

1) Viiulikontsert #1, Pidulik prelüüd ja Eesti tantsud Göteborgi sümfooniaorkestri esitusel. Oma kaasabi andsid neli Vancouveri eestlast, kellest igaüks annetas $1,000: August Kaarna, Enno Järve, Paul Lepik ja Boris Tesnov. Heliplaat ilmub müügile peatselt.

2) 5. sümfoonia ja balletimuusika „Kratt“. On praegu helilindistamisel Saksamaal Bambergi sümfooniaorkestri poolt.

Annetusi on teinud järgmised isikud ja organisatsioonid:

$500 SES Segakoor „Vanemuine“ (Austraalia), Torni Holdings Ltd. (Vancouver), anonüümne annetaja (Quebec).

$300 Sydney Eesti Kirjandusring, Eesti Naisüliõpilaste Selts — Austraalia Koondis.

$250 Dr. Alfred Molle abikaasaga (Toronto).

$100 Lea ja Joseph Brozina (USA), Erika ja Rudolph Solom (Toronto), August Eduard Saar (Vancouver), Ants ja Hilja Hansson (Vancouver), Vancouveri Eesti Selts, Eesti Kultuuriühing Kanadas (Vancouver), Heino Loo (Vancouver), Albert ja M. Krug (Vancouver), Eesti Pensionäride Klubi Vancouveris, Arno Mäekivi (Vancouver), Marvi Wilson (Vancouver), H. Tutti (Vancouver).

$50 ja vähem Emilie Kalkun (Windsor), Philippe Dupin (USA), Brendan ja Malle Spratt (USA), H. Aavik (Toronto), Gustav Männik (USA), Korp! Fraternitas Estica (Vancouver), Korp! Filiae Patria (Vancouver), Leo ja Erika Allas (Vancouver), Alex ja Siiri Kalbus (Vancouver), Salme Klampe (Vancouver), Felix Vaide (Vancouver).

Tubin-Pärdi-nimelise muusikafondi (Tubin-Pärt Foundation) Kanada esindus asub Eesti Kunstide Keskuse juures, arvel #6210-0 Sav. ja avati Esto '84 ajal Neeme Järvi Esimese Ülemaailmse Kultuuriauhinnaga ($1.000), kuhu oma panuse andsid kolme maa kultuurifondid: Eesti Kultuurfond Ameerika Ühendriiges, Alide Tundu Sihtasutis (REE Rootsi), Eesti Kunstide Keskuse Kultuurifond ja Eestlaste Kesknõukogu Kanadas.

Tubini-Pärdi muusikafond on avatud edaspidisteks annetusteks eesti muusika heliplaadistamise jätkamiseks dirigent Neeme Järvi poolt. Tshekid palume saata Eesti Kunstide Keskuse (Estonian Arts Centre) nimele, alla vasakusse nurka: Tubin-Pärt Foundation, aadressil 958 Broadview Ave., Room 203, Toronto, Ontario, Canada M4K 2R6. Annetused on tulumaksuvabad.

Eesti Kunstide Keskuse Nimel

STELLA KERSON

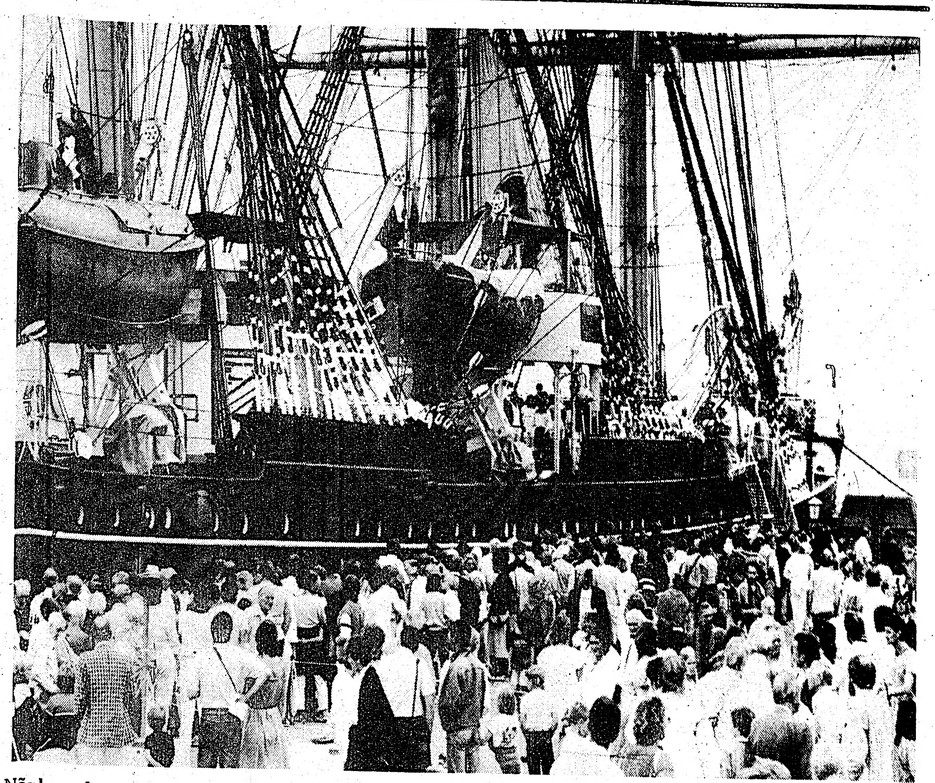

Nõukogude õppelaev „Krusenstern“, mis aasta tagasi koos teiste suurte purjelaevadega peatus Kanada sadamates, käis nüüd külas Stockholmis. Neljamastiline parklaev, sõjasaak sakslastelt, on suurim maailmas ja seda käisid vaatamas paljud. Pardal oli ka okupeeritud Eesti populaarne rahvapilligrupp „Kukerpillid“.

EPL-foto

Vaimu kruvib plaan

Uued tagasilöögid algupärasele uusloomingule Eestis. — Ilmumise otsustab plaan, mitte loomingu väärtus

Rahva tüssamiseks „ENSV Kultuuriministeeriumi ja loomingulise liitude häälekandjaks“ kutsutava „Sirbi ja Vasara“ ühes läinud aasta sügisnumbris ilmus Jaak Jõerüüdi allkirja kandev „hetkemuret“ väljendav teade: „Peab fikseerima, et 1984. a. kaheksa kuuga on algupärast ilukirjandust ilmunud napilt kolmkümmend nimetust. Paarkümmend kordustrükki peale selle. Elava kirjanduse süda — proosa ja luule — koosneb tänavu seni vaid kümnest uuest raamatust. Milles asi?“

Alles seitse nädalat hiljem (SV numbrid vastavalt 36 ja 43) saadeti keegi Ene Veiper küsitlema „Eesti Raamatu“ peatoimetajat Georg Gronbergi. Kuigi viimane tegi kõik, et leida musta asja juures heledamat poolt, on mitmed tema mõõndused väärt nende sõnasõnalist esitamist. Nii oli seltsimees peatoimetaja sunnitud võtma õigeks, et „1983.a. sisaldas eesti nõukogude kirjanduse (sic! — JsUu) toimetuse plaan 450 trükipoognat (!?), sellest esmatrükke 253. Tänavu oli toimetuse plaan 480 trükipoognat, esmatrükke aga 165,5 poognat. Niisiis juba plaanis (!) esmatrükke mullusest vähem . . . Plaan tehakse valmis pika aja peale ette. Praegu näiteks koostame 1986.a. plaani (s.o. oktoobri keskpaigu 1984! — JsUu). Korra kohaselt saame sinna sisse panna ainult neid teoseid, mille käsikirjad on kirjastuses olemas ja vastuvõetavaks tunnistatud (!). See tähendab, et teos, mille käsikirja veel pole, võib pretendeerida vaid reservile (s.o. 15-20% üldmahust). Mõistagi pole ei kirjanikud ega lugejad sellega rahul, aga niisugune on kord . . . Plaan tuleb täita — plaan on seadus.“

PLAAN ON SEADUS

Usutleja on aga nagu „nats“ või „imperialistlike tippude vaht“; sest ta tahab teada, miks eelmistel aastatel, millal samuti „töötati plaanil“, ilmus uudisloomingut rohkem. Seltsimees peatoimetajal oli piinlik tunnistada, et „käesolev aasta on mõneti erandlik. Teiseks, tänavu pole me originaalloomingule teiste kirjandusliikide arvel otse rohelist teed andnud, nagu mõnigi kord varem . . . Niisiis oleme küll läinud suuremateks tähenärijateks, (kuid) nagu öeldud, on riiklik plaan seadus, ja sellepärast jälgisime me sel aastal ja jälgime ka tulevikus, et kõigepealt ilmuksid temaatilises plaanis väljakuulutatud teosed.“

Põikpäine usutleja ei anna veel alla. Ta soovib lähema selguse saamiseks teateid ka „arvulistest näitajatest“. Piinlik vastus: „1984.a. oli eesti nõukogude kirjanduse toimetuse plaanis 37 nimetust (s.t. terve aasta kohta! — JsUu), neist ilmus 8 kuuga 16, seega 43,2% (normaalne oleks 66,6%). Kokku trükiti 187,9 poognat (mullu sama ajaga 306,8 poognat). Niisiis tõepoolest vähem kui 1983. aastal . . . Siinjuures tahaksin öelda, et eesti nõukogude kirjanduse toimetus on juba aastaid kirjastuse üks paremaid toimetusi, halvasti pole me töötanud ka tänavu. Tuleval aastal (s.t. 1985 - JsUu) on toimetuse ilmumisplaanis 38 nimetust.“

Usutleja ei anna veelgi alla: „On pikematagi selge, et kirjanduse elujõudu näitab kõigepealt esmatrükkide rohkus. Selles osas on aga tänavuaastaste näitajate põhjal põhjust muret tunda. Mida tõotab tulevik?“ Pika ümbernurkselt laveeriva vastuse kokkuvõte sõnasõnaliselt: „Mõistagi saame ka edaspidi panna ilmumisplaani ainult neid raamatuid, mille käsikirjad kirjastuses olemas, ja muidugi jääb ka edaspidi plaan meile seaduseks.“

TÕLKETOODANG

Mis asi on seaduseks olev nn. „temaatiline plaan“, sellele annavad vastuse „Eesti Raamatu“ poolt aug.-sept. 1984 väljaantud teoste autorite nimed (sulgudes iga teose lehekülgede arv): Jelizaveta Drabkina (128), Boriss Sutshkov (416), Juvan Shertalov (160), Bogan Mitov (80). M.W. Shelley (176), Valentin Katajev (128), Janusz Korezak (104), Nikolai Mihhailovski (120), Vaclav Erben (224), Orthar S. Tshiladze (360), Ralf Norgren (184), Th. Bernhard (208), N. Jakovlev (320), T. Capote (72), A. Kolbergs (256), N. Afabashev (272). Niisiis — jättes venekeelsed väljaanded hoopiski arvestamata — juba sellegi 2 kuu tõlketoodangu lehekülgede arv 3208, seega üle 200 poogna.

Aga plaan ise kui „seadus“; praegu käsil juba 1987.a. jaoks koostamine. Küllaltki selgesõnaliselt puudutas seda Henn-Kaarel Hellat juba m.a. SV (nr. 31) 3. aug. numbris:

„Mõtete sõnastamine, paberile jäädvustamine on tibatilluke osa kirjaniku tööst. Selle eel käib hoopis midagi rängemat, põnevamat, varjatumat, osalt isegi sügaval alateadvuses toimuvat: materjali kogumine ja sõelumine, elukollisioonide mõtestamine, endale selle materjali avamiseks ainusobiva kunstilise vormi leidmine. . . . Kirjanik — eriti proosakirjanik — peab töötama tulevikuperspektiiviga. Kui leiate raamatuletilt uudisromaani, võite olla kindel — selle looja alustas tööd vähemalt neliviis aastat tagasi. Kui tal puudus vaist (teisiti ma seda omadust nimetada ei söanda) mingilgi määral aimata tänast sotsiaalset tellimust, kui ta tollal häälestus ainult tolle hetke päevakajalisele materjalile, siis on olemas suur oht, et raamat on juba sündides aegunud, vana.“

Sellele on lisandunud käesoleval aastal hulk uusi probleeme. Vabariigi-aegsed trükikojad on ajast ja arust, nende produktsioonivõime väga madal. Enamasti peavad kirjanikud elama ja töötama kärarikastes ühiselamutes, kus puudub kontsentreerimist võimaldav vaikus. Kurdavad isegi tõlkijad. Honorar ei võimalda pikemaajalist raskemini tõlgitavasse süvenemist. Aga seda ei võimalda jällegi ka kurikuulus „plaan“ ja leping. Nii märgib üks tõlkijaid (S. ja V. 15.II 85): „Olen 27. detsembril saanud allakirjutamiseks lepingu, mille tähtaeg on 28. detsember.“ Seda tunnistas mees vastaval „pleenumil“ Moskvas ja tunnistaja nimeks paistab olevat Eestit esindanud Gennadi Muravin.

JOONAS UULU

„Krusenstern“ oli külas Stockholmis

STOCKHOLM — Vene õppelaev „Krusenstern“, mis on suurim veel käigusolev parklaev ja koos teiste purjelaevadega käis möödunud aastal Kanada sadamates, külastas nüüd Stockholmi. Neljamastiline purjekas, mis on sõjasaak sakslastelt, oli sadamas avatud külastajatele, mida võimalust ohtralt kasutati. Pardal oli ka okupeeritud Eestis suure populaarsuse saanud rahvapilliansambel „Kukkerpillid“, kelle heliplaadid on müügil ka Rootsis. Ansambel esines Rootsi pealinnas kahel korral.

Laev, mis vedas peamiselt nisu Austraaliast, saadi saagiks sakslastelt sõja lõpus.

Nime „Krusenstern“ sai parklaev kuulsa Eestist pärit meresõitja ja geograafi Adam Johann von Krusensterni järele, kes sündis Hagudis 1770 ja suri 1846 Kiltsis. Ta on maetud Tallinna Toomkirikusse.

Krusenstern oli esimene tolleaegse Vene tsaariimpeeriumi kodanik, kes sooritas ümbermaailmasõidu, tõustes hiljem Venemaa mereväes admirali auastmesse.

„Krusenstern“ on õppelaevaks merekooli õpilastele. Võetakse peale 164 kadetti, kusjuures n.ö. korraline meeskond on 70-liikmeline.

Laev on neljamastiline, purjede totaalpindala 3640 ruutmeetrit, pikkus 114,5 meetrit, laius 14 meetrit ja süvis 6,8 meetrit. Täispurjes ja soodsa tuulega on kiirus 15 sõlme, liikudes aga abimasinatega teeb „Krusenstern“ 9 sõlme.

TÄHELEPANUKS ORGANISATSIOONIDELE

„MEIE ELU“ on asunud oma järjekordse KALENDRI-TÄHTRAAMATU koostamisele 1986 aastaks.

Kuna „MEIE ELU“ KALENDER-TÄHTRAAMAT on organisatsioonidele ja „Meie Elu“ laialdasele lugejaskonnale asendamatuks käsiraamatuks üle kogu vaba maailma asuvate eesti organisatsioonide kohta, siis on oluline, et Tähtraamatus oleksid organisatsioonide täielikud õiged aadressid.

Organisatsioonide praeguste õigete aadresside saamiseks palutakse kõiki eesti organisatsioone Kanadas ja mujal saata oma täpsed aadressid Post Code'i äramärkimisega „Meie Elu'le“ HILJEMALT 15. OKTOOBRIKS s.a. aadressil:

„MEIE ELU“
958 BROADVIEW AVE.,
TORONTO, ONT. M4K 2R6

Õige aadressi avaldamine „Meie Elu“ Tähtraamatus on iga organisatsiooni enda huvides. Seepärast saatke oma aadress „Meie Elu“ Tähtraamatu jaoks kohe viivitamatult!

„MEIE ELU“

Keeleveerg

Toredaid sõnu eesti keeles

Tihti me vaevalt ise igapäevases jutuajamises märkame kui rikas on meie keel omapäraste ja tabavate sõnade poolest. Raske oleks neid tõlkida teistesse keeltesse otseselt, nii et sõnade mõiste ei muutuks. Allpool rida näiteid:

konnasilm (varbal)
tattnina (väike lamp)
virmalised
vikerkaar
vigurivänt
ninatark
tähenärija
piripill
ihnuskoi
rabakarask
irvhammas
naljatilk

Loodusest:
konnakapsas
võhumõõk
pilliroog
hundinui
kanaperse (lill)

Tihti leidub ka inimeste nimesid juurde liidetult:

reinuvader
karu-ott
lepatriinu (Kirilind)
välgumihkel jne.

ILMAR LOORAND/EPL

Eesti arst valvekorras

10. ja 11. augustil
dr. A. Rebane 461-6383

Uku Masing
„KIRSIPUU VARJUS“
(luuletusi 1948–49)
„Maarjamaa“, Toronto 1985.
Hind $12.00
Posti teel tellides lisandub saatekulu.

Saadaval eesti keeles
SOOME RAHVUSEEPOS
„KALEVALA“
Koostanud Elias Lönnrot
Kordustrükk August Annisti tõlkest 1959.
Symposia Press, New Jersey, 1982.
Hind $53.00
Posti teel tellides lisandub saatekulu.

Koguteos
HEINO SUSI
„Metsaülikool 1967—1982“
Hind $25.00
Postiteel tellides lisandub saatekulu
MÜÜGIL
„MEIE ELU“ tellituses
958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6

Sõnumid ja teated palume toimetusele anda HILJEMALT REEDEL, et kindlustada nende ilmumine järgmise nädala lehes.

MÕTTESÄHVATUSI

Karjääri võib teha kas oma võimete või teiste võimetusega.

Moodsal muusikal oleks rohkem menu, kui seda tasemini mängida. Siis võib seda kuulata.

Kogunud NIHITS

Tüüpiline valge mänd „Pink Mountains" taustal, mida reisijad nägid juba Põhja-Ontariost alates ja matkakirja autor Elna Libe. Paremal „sõbralik karu" Haines Junction'is koos Heljo Novek'i (vasakul) ja Pilvi Niit'iga. Taamal St. Helene mäed.

Foto — Elna Libe

Bussireis

„Külmale maale"

OLEME JÕUDNUD „KÜLMALE MAALE", ALASKASSE

Alaska piiri ületades paistab päike soojalt ja teeäärsed on täis väikeseid, mitmevärvilisi moone, mis päikesepaistes otse säravad — helekollased, punakaskollased, roosad, valged... Teest eemal, madala võsa sees valendavad Alaska puuvillalilled, nagu vatitopsud. Oleme jätnud külmad ilmad seljataha ja Alaska võtab meid hoopiski suvega vastu. Jõudes Toki, meie ööbimiskohta, näitabki kraadiklaas 25°C ja nii naudime esimest suveilma oma reisi kestel pika jalutuskäiguga tagasi tulles koertesõidult (dogmushing), mida Alaskas paljudes kohtades ka suvel turistidele demonstreeritakse. Õhtu on pikk ja valge, kella 12-ne ajal proovib Maimu Rist veel väljas pildistada ja magama ei saanud kuidagi jääda suure valguse pärast.

Päikese särades juba kõrgel taeval, sõidame järgmisel hommikul edasi Anchorage poole. Ehkki pidime olema varakult üleval täna hommikul—kell 5 — oli päike meist varasem. Paljud on meist veel unised vähese magamise tõttu, kuid bussis ei saa ju kuidagi magada enam, nii palju huvitavat vaadata, ehk jääb mõni maailma kuulsaim mäetipp või suurem jõgi nägemata. Isegi lauluajaks pole enam mahti ja Henny „Juhansoni reisid" ootavad päevi, kus jälle oleme võimelised kuulama.

Nüüd on aga palju vaadata, eriti siin, kus läheneme kõrgetele Wrangeli mägedele, mis vahel tumedaina, vahel lumest hiilgavaina taeva poole tõusevad.

Oma võimsuses ja majesteetlikkuses vaatavad nad meile alla ja sul on tunne, et oled tulnud neid segama nende suures rahus. Eile oli märgata, et olime oma mägise ümbrusega juba harjumas, ei kuulnud enam niipalju üllatavaid hüüdeid iga uue mäest möödumisel, kuid tänased Wrangeli mäeahelikud on nii võimsad, et kõikide tähelepanu on ainult jäälumega kaetud hiigelmägedel, nende all asuvail järvedel ja metsaga kaetud orgudel.

Tokist väljudes jätsime maha Alaska Maantee ja alustasime sõitu Glenn Highway'ga, mis viib meid otse Anchorage'i, Alaska suuremasse linna. Maantee on väga kurviline mägede vahel ja asfaldiga sillutatud, kuid tee parandamisi on siin palju. Nii tulebki meil mitmes kohas peatuda ja oodata, et edasi saada. Alaska külmad ja pikad talved, kus kraadiklaas tihti näitab -50 kuni -60F, purustab ja tõstab üles asfaldi ja lühikese suvega tulevad teed jälle korda seada. Lihtsam on muidugi sellises kliimas kruusatee, kuid sõitmine sellel jälle palju raskem. Nagu kuuleme oma bussijuhilt on meil põhja pool palju sellist kruusateed veel ees. Nüüd aga vurab buss edasi mööda Glenn Highway'd ja tülikad teede parandused on seljataha jäänud, kui teeme lõunatunni Glenallen'is ve keses sööklas, kus restoran-baar eestlaste jutust täitus. Siin näeme ka väga Alaska-pärast mööblit, mis peremehe tehtud. Kasutatud on jämedaid puuoksi laudade ja toolide jalgadeks, osa söögilaua jalgu isegi tehtud põhjapõdra sarvist, tooli seljad punutud põdranaha ribadest. Sõidame edasi Chugachi mägestiku ahelas. Möödume Mt. Marcus Bakerist, mis asetseb 13.176 jalga ü. m. Maantee muutub keerulisemaks, ümber mägede ronides. Mäekülgedel näeme mägilambaid, kes ronivad osavalt kõrgel, ilma kartuseta. Muidugi tuleb see kõik filmile jäädvustada. Teeme peatuse. Näeme suurt lambakarja 600-700 jala kõrgusel lõunatundi pidamas, mille R. Orav ka videole jäädvustab.

Samas vasakul näeme ka Alaska suuri jääliustikke, mis nagu suured jäised maanteed mägede vahelt alla voolavad.

Kõik see on mägedest allalangev lumi, mis jääks muutub ja raskuse suurenedes alla laskub, vahel kuni 50 jalga päevas, moodustades hallisegaseid jõgesid ja järvi mäejalgadel ja orgudes, kus madalamas maas näeme sookaelu kasvamas ja kuivemal mustika- ja pohlavarsi varases õies. Kohati näha ainult pruunikat tundra sammalt kuuskede all, mis on ikka samad, pikad ja kidurad juba Sault Ste. Mariest alates.

Enne Anchorage'i jõudmist möödume Alaska põllumajanduse keskusest, Matanuska Valley'st. Siit saab Alaska peamiselt oma juur- ja teravilja saadused. Kana- ja piimafarmid asuvad kultiveeritud põldude vahel. Omanikud hästi korras hoitud elumajades ja kõrvalhoonetes. Ehkki kasvuaeg on siin lühike (ainult 4 kuud), on päikesevalgust kuni 20 tundi päevas. Selle ajaga kasvavad siin kaalikad kuni 7 naelaseks ja kapsaid üle 70 (seitsmekümne) naelaseid mürakaid võib saada igal suvel. Peale selle hiigelsuured kartulid ja porgandid. Lillede rohkus ja lopsakus on ennenägematu. Nii ei vasta siis tõele, et Alaskas ainult on lumi ja jäämäed. Kuid selles seisabki Alaska ilu ja võlu, on külluses nii päikest, kui ka lund ja jääd.

(Järgneb)

ELNA LIBE

MASTERCRAFT
PAINTING & DECORATING
Asjatundlik maalritöö — majad seest ja väljast.
LÄTI – EESTI FIRMA
Helistage 439-2538 — Robert

Austraalia Esto

Viiendad Ülemaailmsed Eesti Päevad, Esto-88, toimuvad 1988.a. lõpul Austraalias, Melbourne'i linnas.

Oma asukoha tõttu, olles kaugustega eraldatud ülejäänud läänemaailmast, on Austraalia teatud mõttes jäänud vähetuntud mandriks. Sellepärast aga ei ole ta mitte mahajäänud, vaid eriti viimastel aastakümnetel on hakanud kõvasti sammu pidama kõigis eluvaldustes muu maailmaga. Eriti on Austraalia tuntud spordimaana, kuna klimaatilised olud võimaldavad vabaõhusporti aasta läbi.

Ka eestlased, kes selle mandri oma uueks koduks on valinud, peavad täielikult sammu ülejäänud vaba maailma eestlastega meie rahvuslikul tööpõllul.

Austraalia eestlased on oma liinades koondunud Seltside või Ühingute ümber ja nende rahvuslik kui ka välispoliitiline tegevus toimub nende organisatsioonide kaudu. Kõik eesti organisatsioonid on liitunud keskseks organisatsiooniks — Austraalia Eesti Seltside Liit. Selle Liidu kaudu on nüüd järgmise Esto korraldamine antud Austraalia eestlaskonnale.

Kuigi Austraalias asub (1971.a. rahvaloenduse andmeil) alla 6000 Eestis sündinud rahvuskaaslase, ollakse tihedalt organiseerunud ja omatakse tugevat rahvuslikku uhkustunnet. Vaatamata kohapealseile kaugustele, on Austraalia E. Päevad, milliseid on siiani korraldatud 12 korda, alati hulgaliselt rahvast kokku toonud üle maa. Nüüd loodab Austraalia eestlaskond, et ka ülemeremaade eestlased siia hulgaliselt kokku tulevad, et Esto ei muutuks vaid Austraalia Eesti Päevadeks.

Austraalia eestlaste osavõtt eelnenud Esto'dest on olnud väga märkimisväärne, ja juba see peaks eeldama lahket vastukülastust, kuna vahemaa on tegelikult siiski mõlemit pidi sama pikk!

Kui meie soov on, et eestlus välismaal püsima jääks, et meie esivanemate pärand — meie keel ja kultuur ning vabaduse nõudluse vaim ei kaoks — siis peame igat üksikut eestlast arvestama, sest meid on vähe ning ainult ühenduses peitub jõud. Nii peame ka väiksemaarvulisi eestlaste asukohamaid arvestama ja neid toetama. Sellepärast kutsub Austraalia eestlaskond kõiki väliseestlasi nüüd Austraalia Esto'le.

Austraalia Esto ei saa osavõtjate arvuga võistelda Rootsi, Kanada või Ühendriikidega, kuid vaimult võib ta sama vapper ja meeliülendav olla.

Ka tohiks see lõunamere saar turisti seisukohalt midagi omapärast pakkuda. Lõputud kõrbed, troopilised metsad, lumemäed, väga omapärane taimestik ja loomastik ning särav päike lisanduvad moodsatele suurlinnadele kõigi sinna juurde kuuluvaga.

Tulge kokku rahvahulgad lõunamere saarele!
Ühendagem oma mõtted võitluses vaid Eestile!

ENE-MAI REINPUU
Austraalia Eesti Seltside Liit
(peasekretär - informatsioon)

IGAVESSE UNNE SUIKUS MEIE ARMAS

ENE MALL TILLEY

neiuna Suurallik
sündinud 12. novembril 1943 Tallinnas
surnud 2. augustil 1985 Torontos

Mälestavad sügavas leinas

Sul mured, vaevad möödunud,
uus elu ootab ees.
Puhka rahus.

ABIKAASA
POEG
EMA
VEND
ÕDE perekonnaga

ARMAST

KARIN URM'i

mälestavad kurbuses

RITA ja AUGUST NÕMMIK
TÕNIS NÕMMIK perekonnaga
PEARO NÕMMIK perekonnaga

Pilk minevikku

Eesti laevandus

Tallinnas ilmus 1979. a. (kirjastus Valguse väljaandel) Ants Pärna „Mehed ja mered". Autor jagab oma raamatu kahte ossa: vanemast tsaariajast Teise maailmasõjani ja okupatsiooniaeg. Kuna A. Pärna on kasutanud Moskva ja Leningradi arhiivide kõrval ka Tallinna ja Tartu omi, annab raamat üsna ulatusliku ülevaate eesti laevanduse arengust.

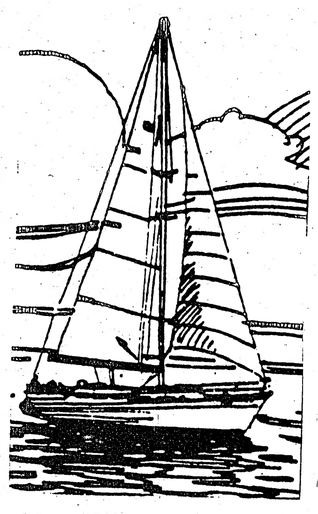

MERERÖÖVLID

Juba 13. sajandil oli saarlastel kindlaks kujunenud kaubavahetus üle mere. Tol ajal toimus tihti ka mereröövе, kuid saarlaste laevad ja merekogemused olid küllalt head, et jääda merel võitmatuiks. Kuna tollal kuulusid laevad peamiselt kaupmeestele, siis otsisid need kohalike valitsevate võimumeeste abi laevaröövide vastu, ja seda eriti randunud laevade puhul, kus igaüks võis võtta, mida suutis. Nii toimus palju mereröövе ka valitseva klassi poolt, sest isegi piiskopid ja mungad võtsid osa röövretkeist, eriti hukkunud laevade puhul.

Sellepärast sõlmiti 1414. a. Narva foogt Engelbrecht Kreverti ja Tallinna bürgermeister Gerd Witte vahel leping, mis määras rahalise tasu hukkunud varade päästmise eest. Teadaolevail andmeil oli see esimene avariikindlustus Eestis. Hiljem karistati rannaröövе surmanuhtlusega, mida esimest korda rakendas Saaremaa kuberner Carl Johannes Sjöbold 1676. a.; 1697. a. avaldati juba „Kuninglik käsk laevariku puhul", mis nägi ette ametliku surmanuhtluse.

Sellele vaatamata ei suudetud randlasi merest eemale tõrjuda ja röövid kestsid edasi. Rootsi võim tõi sisse isegi suurel arvul rootslasi, kellega asustati sadamate ja rannikuläheda maa-alu, kus toimus kõige sagedamini laevade randumisi. Eriti kuulsad mereröövlid 14. sajandil olid „Vitaalivennad" (ehk toitvad vennad), kelle peakontor oli Ojamaa (ehk Gotlandi) saarel ja kelle võim oli tugev. Ristirüütlid hävitasid nende võimu 1401. a. Helgolandi saarel.

Tallinn ja Narva olid 15. sajandil omavahel merekaubanduse pärast tülis, sest Narva sõitvaid laevu takistasid mereröövlid, kes igal aastal Läänemerel ja Soome lahel tegutsesid.

POSTIÜHENDUS

Koos laevanduse ja kaubanduse arenguga hakkas ka liikuma postiühendus mereteid kaudu. Nii peeti postisidet 1638-st kuni 1710. a-ni Tallinn–Porkkala–Ahvenamaa–Stockholmi vahel ja 1647-st kuni 1700. a-ni oli Tallinna ja Stockholmi vahel otseühendus. Aegna saare Kuudisadamal oli käigus 2 postipaati. Postiliikluse kiirus olenes muidugi ilmast ja võis võtta 3-5 päeva või isegi paar kuud. Talvel toimus side paatsaanidega.

Esimene postilaev oli „Fluggaren I", mis valmis 1687. a., sooritas 12-15 reisi aastas, kuid sõidud lõpetati 1690. a. suurte kulude tõttu. Sama saatust jagasid ka järgmised postilaevad „Wrangel", „Lilla Hopet" ja „Sjöpostiljon". 1701. a-st pidas Pärnu ja Stralsundi vahel ühendust postijaht „Fama", veondades nii posti kui reisijaid.

Üldiselt võib ütelda, et muistsete eestlaste laevandus oli hästi arenenud ja ei jäänud sugugi maha teistest Läänemere rahvaste omast. Eesti laevanduse areng aeglustus alles siis, kui kohalik aadel ja kaupmehed hakkasid oma võimu laiendama ja ülemerelise kaubanduse täielikult oma kätte võtsid. Ainult rannasõidud jäid eestlaste kätte.

TALLINN JA PALDISKI

Pärast Põhjasõda sai Tsaari-Venemaa eesmärgiks kindlustada sõltumatu sõiduvabadus Läänemerel ja mujal. Tähtsamaiks sadamaiks olid tollal Tallinn, Narva ja Pärnu. 18. sajandil oli Tallinna sadamas 320-meetrine merre-ulatuv puusild.

Kui Peeter I oma laevastiku baasiks Tallinna sadama valis, laskis ta 1713. a. sinna tuua 12.000 neljajalast ja 800 viie- ja kuuejalast palki ning suurel arvul kive. Töö kvaliteet oli aga vilets ja 1716. a. sügisel hävitas torm kogu tehtud töö ning uputas paljusid purjelaevu. Tormiturma parandamiseks lammutati Tallinnas kõik tühjad majad, mille kivid veeti sadamasse.

Kuigi Peeter I käis ise Tallinnas töid jälgimas, ei edenenud sadama väljaehitus, ja 1718. a. otsustas ta sobiva sõjasadama Paldiski ehitada. Pärast ta surma aga pandi sealgi töö seisma. Alles 1751. a. otsustati tööga uuesti alustada; selleks toodi sinna Venemaa kubermangudest 2000 surmamõistetud poliitilist vangi ja 600 sunnitöölist. Pärast Pukatsovi ülestõusu mahasurumist 1774. a. toodi lisaks vange veel juurde, teiste hulgas ka baškiiride rahvuskangelane Salavat.

Kuid ka Paldiski (ehk tollase nimega Rogerwicki) sadamatööd ei õnnestunud: aluspõhi olla halb olnud ja sillad vajusid sisse. Pärast sarnaseid äpardusi alustati jällegi Tallinna sadama väljaehitamist.

TEISI SADAMAID

1724. a. Läänemere sadamaisse saabunud laevade osas oli Riia esikohal, järgnesid Peterburi (nüüd Leningrad), Narva ja Tallinn; alles 1783. a. läks Tallinn Narvast ette. Tallinna sadama arengut pidurdas ühendusteede puudumine sisemaaga. Narval oli küll parem ühendus Vene sisemaaga ja seega suurem kaubavahetus, kuid seal oli takistuseks jõesuu ummistumine liivaga. 1746-st kuni 1769. a-ni süvendati küll sadamat, kuid püsivat kasu sellest ei olnud. Tallinn ja Riia jäid lõpuks siiski Tsaari-Venemaa suuremaiks sadamaiks.

Pärnu oli siis juba Eesti kolmas suurem sadam. Sealt veeti peamiselt põllundussaadusi, tänu Lõuna-Eesti põllumajanduse kiirele arengule. Teiste Eesti sadamate ostähtsus oli märksa väiksem, sest sisevete laevasõit toimus peamiselt lotjadega.

(Järgneb)

Kolm uut ministrit Kinti valitsuses

STOCKHOLM (EPL) — N n. Oslo-valitsus, mida juhib Tõnis Kint, on saanud kolm uut liiget, kelleks on Johan Ungerson (haridusminister), Mihkel Mathiesen (kommunikatsiooniminister) ja Ivar Paljak (portfellita minister noortetöö erialaga).

Peale nende kuuluvad Oslos omal ajal August Rei poolt moodustatud eksiilvalitsusse, millise juhi kontinuiteet käib põhiseaduses ettenähtud vanema liikme liini pidi, veel Heinrich Mark (peaministri asetäitja kt.) Arvo Horm, Renate Kaasik, Aksel Mark, Arvin-Jüri Nõmmera, Avdi Andresson, August Kärsna, Elmar Lipping, Ants Pallop, Heino Valvur ja Jaan Timusk. Riigisekretäriks on Arved Ruusa.

Lätlastel 1,3 leedulastel 3 miljonit

Lätlastel tegutseb juba rida aastad Vabadusfond, mille eestlased asutasid alles äsja. Nende Vabadusfond on rajatud liikmeskonnale, kusjuures liikmeks saab $500-lise sissemaksuga. Fondil on praegu üle 1800 liikme ja nende poolt kokkukantud Vabadusfondi summa on $1,3 miljonit. Vabadusfondi summadest on, nagu ka Eesti Vabadusfondil, kasutatavad vabadusvõitluseks vaid protsendid. Möödunud aastal tõusis see summa $143.546-le.

Leedulastel on tegutsemas mitmed fondid mitmesuguste ülesannetega nii kultuurilisel kui ka poliitilisel alal. Nagu kuuleme, pandi nende ühele kultuurfondile alus ühe leedulase poolt, kes ise jäi tundmatuks. Ta lubas annetada fondile $100.000 juhul, kui selle teatavakstegemise ajast arvates kolme kuu jooksul annetakse fondi heaks $50.000. Nii ka tehti, ja leedulased valmistasid üllatuse. Kolme kuuga annetati fondile $250.000, seega viis korda enam kui oli küsitud. Nimetuks jäänud annetaja maksis oma $100.000 fondile välja. Seega pandi kolme kuuga fondi põhikapitaliks $350.000. Nüüd on selles fondis juba $3 miljonit täis ja Fondi valitsus asus neljanda miljoni kogumisele.

Poliitiliste aktsioonide jaoks on leedulastel mitu erifondi. Ühe kapital on praegu $500.000. Sellest fondist on esmajoomes kasutatavad protsendid, kuid vajadusel võidakse kasutada ka põhikapitali.

VES

„MEIE ELU" asutas Eesti ühiskond ja selsab eesti ühiskonna teenistuses.

ARMAST ABIKAASAT JA ISA

EDUARD HÕIMLO't

sündinud 18. veebruaril 1907 Kõnnu vallas, Harjumaal
surnud 28. juulil 1985 Torontos

mälestavad

**Ent nüüd jääb usk, lootus ja armastus,
Aga suurim neist on armastus!
1. Kor. 13:13**

abikaasa KYLLIKI
poeg PERTTI perega

ARMAST ONU

EDUARD HÕIMLO't

**Mina olen ülestõusmine ja elu;
kes minusse usub, see elab,
ehk ta küll sureb.
Joh. 11:25**

mälestavad

VAIKE ja AREND
HELEN ja ROBERT

ARMAST VENDA

EDUARD HÕIMLO't

mälestavad leinas

**Jeesus Kristus on seesama
eile, täna ja igavesti.
Heebrea 13:8**

õed MARIA ja
JUULI
vend JOHANNES

LAHKUS IGAVIKKU KAUAAEGNE SÕBER

EDUARD HÕIMLO

Mälestavad

ISAK ja MARE VARMA

ARMAST SUGULAST JA RISTIISA

EDUARD HÕIMLO't

mälestavad leinas

MILLI ANDRE perega
AINO ja MEINHARD AAMAN perega

ARMAST SUGULAST

KALJO VARIK'ut

mälestavad leinas

LEHTE LEPIK abikaasaga Torontos
LEIDA HEINLAID Rootsis

Tänan südamest kõiki, kes minu armsa abikaasa

KARIN URM'i

matusetalitusest ja ärasaatmisest osa võtsid, mulle kirjateel ja muul viisil kaastunnet avaldasid, ning hulgaliselt lilli saatsid, teades tema eluaegset armastust lillede vastu.

Suur tänu õpetaja Udo Petersoole ilusa leinatalituse eest, pr. I. Loosbergile kauni laulu ja pr. A. Mitt'ile muusikalise saate eest. Eriti tänan Eesti Üliõpilaste Seltsi vilistlasi ja daame, kes nii arvukalt ilusaid lilli tõid.

Abikaasa HUGO

KUULUTUSED

palume talitusele anda KUNI KL. 8 ESMASPÄEVA ÕHTUL, et kindlustada nende ilmumine järgmises lehes.

ELEKTRIK
Igasugused elektritööd, parandused, uuendused, kodudes või ettevõtetes.
HALLING
Tel. 762-9190
Lic. E1044

„MEIE ELU" talitus võtab vastu ajakirl

riinu

tellimisi.

TÖÖPAKKUMISED

Hea võimalus raha teenida
KUNDETEENINDUSE
alal. Oma auto vajalik.
Helistage: Mr. Datt, 535-8157.

Vajatakse
LAPSEHOIDJAT
7-aastasele tüdrukule – Rosedale'is. Soovikorral prii korter. Informatsiooniks helistada 920-5282 või 278-3529.

MÕTTESÄHVATUSI

Vähesed inimesed on originaalid, enamus on äratõmbed.

●

Seaduse ees on kõik võrdsed, aga mõned tahavad võrdsemad olla.

◐

Hea vana aeg oli kord räbal uus aeg.

◑

Tüüpiline ameeriklane sõidab saksa autoga, suitsetab inglise piipu, kirjutab kanada paberil ja prantsuse pastapliiatsiga protestikirja, et liiga palju veetakse sisse välismaa rämpsu.

Kogunud NIHITS

KIRIKLIKKE TEATEID

EELK TORONTO VANA-ANDRESE KOGUDUS
383 Jarvis St. Toronto, Ont.
M5B 2C7
Õp. Udo Petersoo
3714 Beechollow Cres.,
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172
Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

PÜHAPÄEVAL, 11. augustil JUMALATEENISTUS kell 7 õhtul.
Pühapäeval, 18. augustil JUMALATEENISTUS kell 7 õhtul.
Pühapäeval, 25. augustil JUMALATEENISTUS kell 7 õhtul, teenib õpetaja Albert Roost.

ÕPETAJA SUVISED KÕNETUNNID (juulis ja augustis) neljapäeviti kell 6—8 õhtul ja pärast jumalateenistusi.
Kiriku kantselei on avatud neljapäeviti kell 10–4.

EELK PEETRI KOGUDUS
817 M. Pleasant Rd.,
Toronto, Ont. M4P 2L1
Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Kantselei tel. 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387
Tel. kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

VABAÕHU JUMALATEENISTUS pühapäeval, 11. augustil kell 12 päeval ülempreester Emmanuel Lepik'u talus, Mono Mills. Jutlustab õp. Albert Roost, teenivad E. Lepik ja A. Taul. Laulab Cantate Domino dr. R. Toi juhatusel.
JUMALATEENISTUS pühap., 18. augustil kell 11 h. Teenib õp. E. Heinsoo.

ÕPETAJATE KÕNETUNNID kolmapäeviti kl. 9.30—12 päeval ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

KOGUDUSE KANTSELEI on avatud teisipäeviti kl. 10.00—18.00 ja neljapäeviti kl. 12.00—15.00.

EESTI VABAKOGUDUS TORONTOS
20 Thorncliffe Ave. Tel. 463-6223
Jutlustaja E. Saraoja
Kirik: 562 Jones Ave. Tel. 461-2077
Pühap., 11. aug. kell 11 h. JUMALATEENISTUS. Teenib E. Saraoja.
Kolmap., 14. aug. kell 7.30 õ. PIIBLI-PALVETUND.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS
21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645
Jutlustaja Allan Laur
72 Appleby Cres.,
Markham, Ontario L3R 4L2
Tel. 477-6248
Pühap., 11. augustil kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur. Lauluettekandeid. Issanda surma mälestamine. (Buss „Eesti Kodust" kell 2.15 p.l.)
Laup., 17. augustil kell 4 p.l. VABAÕHU-JUMLATEENISTUS Udoras, Lodu talus. Allan Laur ja Gustav Pitka. Laulavad Ingrid ja Evert Söderholm.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Jutl. Kaljo Raid
36 Bards Walkway, Willowdale, Ontario M2J 4T9
499-6488

„VABADUSE KUULUTUS" RAADIOSAATED IGAL PÜHAPÄEVAL kell 3—3.30 p.l.

Laup., 10. aug. kell 5 p.l. VABAÕHUJUMALATEENISTUS Ruut'ide suvilas Oro Beach'is.
Pühapäeval, 11. aug. kell 11 h. JUMALATEENISTUS. Kõneleb V. Krabi. Issanda surma mälestamine.
Pühap., 18. aug. kell 11 h. JUMALATEENISTUS. Kõneleb H. Eller. Kell 6.00 õhtul välismisjoni õhtu.

ESIMENE EESTI EV. LUT. KOGUDUS HAMILTONIS
Kirik: 18 Victoria Ave. S.
Hamilton, Ont. L8N 2S6
Õpetaja T. Nõmmik
3 Mapleside Ave., Hamilton,
Ont. L8P 3Y4. — Tel: 527-0410
ja 483-2478
Pühap., 11. augustil kell 17.00 JUMALATEENISTUS Hamiltonis.
Õp. Nõmmik puhkusel 2.-12. augustil. Asendab õp. E. Heinsoo, 283-9387.

ILMUNUD

Bernard Kangro
„TUISKLIIV. TALVEREIS"
Kuueteistkümnes kogu luuletusi.
Hind $8.00. Postiteel tellides lisandub saatekulu.

✻

Heino Susi
„SARVIKU SULASED I"
Tõsieluromaan.
Hind $16.00. Postiteel tellides lisandub saatekulu.

Müügil „MEIE ELU talituses"
958 Broadview Ave. Toronto. Ont. M4K 2R6

Iga uus „MEIE ELU" tellija aitab kaasa sisukamale ajalehele.

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud
MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115 aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.
T. L. MORRISON — Funeral Director
467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad:

M. Wayne Hamilton
Funeral Direktor

733 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

Külastage „MEIE ELU" kus leiate mitmesuguseid sobivaid kinkeesemeid

958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 466-0951
(Eesti Majas, II korral)

EHTEASJU
SKANDINAAVIA KINKEESEMEID:
LINIKUID, SOHVAPATJU, SAUNASEEPE ja TARBEID
KERAAMIKA-VAASE
HELIPLAATE
RAAMATUID (ka lastele)

Meie Elu

ÜKSIKNUMBRID ON MÜÜGIL:

TORONTO
Poko's Meat Products äris ... 767 Mt. Pleasant Rd.
Rooneeme pagariäris ..... 484 Queen St. W.
„Meie Elu" talituses ..... 958 Broadview Ave.
Broadview Delicatessen .... 141 Danforth Ave.
The Finnish Place ..... 5463 Yonge St.
THUNDER BAY
Finnish Book Store ..... 168 Algoma St.

Eestlaste ajaleht „MEIE ELU" levib üle kogu maailma, kus asub eestlasi. ● Tellige ja lugege „MEIE ELU". ◐ Nõudke „MEIE ELU" proovinumbreid.

„MEIE ELU" tellimishinnad: Kanadas 1 a. $40.00, 6 k. $22.00, 3 k. $15.50. USA-sse (US$) 1 a. $44.00, 6 k. $25.00, 3 k. $17.00. Ülemeremaadesse 1 a. $48.00, 6 k. $26.00, 3 k. $19.00. Kiripostilisa Kanadas 1 a. $28.50, 6 k. $14.25. Kiri- ja õhupostilisa USA-sse 1 a. $30.80, 6 k. $15.40. Õhupostilisa ülemeremaadesse 1 a. $58.00, 6 k. $29.00.

„MEIE ELU" TALITUS
958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6, Canada

Tellimiskupong:

Palun saatke minule „Meie Elu" ..... kuuks.

Tellimisraha siinjuures .....
(Tshekiga„ panga rahakaardiga, posti rahakaardiga).

Nimi: .....

Postiaadress: .....

Kuupäev .....

.....
(Allkiri)

Boris Karppela 75

Hõimuvend Boris Karppela, üks eestlaste sõpru ja abistajaid, sai 24. juulil 75-aastaseks. Õppinud omal-ajal Tartu Ülikoolis, valdab ta vabalt eesti keelt. Sündinud Karjalas, on talle südamelähedane karjalaste tegevus, olles pikka aega „Karjalan Heimo" peatoimetaja, mis aeg-ajalt toob teateid ka eestlastest, ja Karjala Haridusseltsi esimees. Ta võttis osa nii Talve- kui Jatkusõjast. Omab 3. ja 4. järgu Vabadusristid.

Juubilar on tuntud ärimees, omades importfirma. Ta kuulub Korp! Revelia liikmeskonda. Eestlastel, kes Boris Karppelaga kohtunud Soomes, on eriti põhjust tema õnnitlemiseks. Unustamatu on juubilari ja tema abikaasa külalislahkus nende kaunis kodus.

HEINO REBANE

Kindral Medaris protesteerib

USA kohtuministeeriumi Eriosakonna (OSI) otsuse peale deporteerida Arthur Rudolph, saatis erukindral Medaris president Reaganile järgmise raevutseva kirja, mille toome tõlkes.

Kallis härra President. Teie andmus kaitsta Ameerika kodanike inimõigusi sunnib mind juhtima Teie tähelepanu valitsuse teadlikule kodanike inimõiguste rikkumisele, kohtuministeeriumi eriosakonna (OSI) poolt. Selle osakonna ebamoraalne ebaõige ja türanlik tegevus Arthur Rudolphi suhtes on hirmuäratav ning alatu rünnak isiku vastu, kes USA kodanikuna on siin töötanud ligemale 40 aastat, kuni ta oli sunnitud loovutama selle maa kodakondsuse ja pöörduma tagasi oma endisele kodumaale.

25 aasta kestel tema ja tema kolleegid teenisid oma uut kodumaad suure andumuse, oskuse ja ustavusega. Nemad aitasid konstrueerida kolme tüüpi kaugrakette, meie ja Põhja-Atlandi riikide kaitseks. Nad aitasid ehitada võimsa Saturn-raketi, mis viis Ameerika astronaudid kuu peale. Härra Rudolph'ile anti selle eest Ameerika kõrgeimad tasud.

Kui üks juhtivaist kindraleist sellel ajal,ma püüdsin tiivustada selle grupi tegevust. Nende ühine tegevus oli määramatult suure tähtsusega selle maa julgeolekule ja edule. Nemad olid ja on lojaalsed ning usaldusväärsed selle maa kodanikud.

Ma tungivalt nõuan, et teie muudaks selle täiesti ebaõige, salaliku ja solvava korralduse, mille kohaselt härra Rudolph oli sunnitud lahkuma sellelt maalt, oma sõpradest ja sellele maale antud truudusvandest. Ta ei ole väärt vähemat kui viivitamatut kodanikuõiguste taastamist ja palumist, et ta aus tuleks tagasi sellele, oma uuele kodumaale. John B. Medaris. USA kindral-major (res.).

A. No

„MEIE ELU"
lugejad, ärge unustage oma
sõpradele soovitamast
„MEIE ELU"

KUHU MINNA?

Laup., august 3.—10. Sportlaager '85 Jõekäärul.

Laup., 10. augustil Harjumaalaste Koondise Lauritsapäev Jõekäärul.

Laup., 17.—24. aug. Metsaülikool.

Laup., 24.–25. aug. Põhja-Ameerika Eesti Sõjameeste Päevad Seedriorul.

Sport

Kalev-Estienne ja Ritmika parimad võimlemisklubid Ontarios

Annely Riga parim rütmilise võimlemise treener

Ontario Rütmilise Võimlemise Föderatsiooni poolt on Annely Riga tunnustatud parimaks rütmilise võimlemise treeneriks ja Kalev-Estienne ja Ritmika parimaks rütmilise võimlemise klubideks Ontarios. Selline tunnustus tehti neile teatavaks koos tunnustus-auhindade kätteandmisega pärast „Gymnaestrada '85" korraldamist.

Annely Riga, kes on lõpetanud Tartu Ülikooli kehalise kasvatuse alal ja hiljem seal õpetanud rütmilist võimlemist, on nelja aasta vältel tõusnud üheks väljapaistvamaks rütmilise võimlemise treeneriks Ontarios. Ta on ka Ontario Rütmilise Võimlemise Föderatsiooni poolt moodustatud Ontario Rütmilise Võimlemise Komitee liige, kus esinaiseks on soomlanna Elsie Jokinen ja kolmandaks liikmeks Siina Kasekamp.

Parimateks tunnustatud klubidest on Kalev-Estienne Gymnasts asutatud 1960-1 aastal Evelyn Koop'i algatusel endistest Toronto Spordiselts Kalev'i naisvõimlejatest. Selle pika tegevusaja vältel on esinetud mitmetes riikides üle maailma ja München'i, Mehhiko ja Montreal'i olümpiamängudel. On arendatud võistlusvõimlejaid, kes on edukalt esinenud Ontario, Kanada ja rahvusvahelistel võistlustel.

Ritmika Rhythmic Gymnastic Club on asutatud Annely Riga ja Siina Kasekamp'i poolt 1980.a. ja on esinenud senini Kanadas ja Ameerika Ühendriikides. Lühikese aja vältel on klubi kujunenud suurearvuliseks ja nende õpetus toimub Metro Torontos paljudes kohtades, alates algajatest kuni eliitrühmadeni. Võistlusvõimlemine ei ole veel nende kavas.

GÜMNAESTRADA '85

Mai kuus Etobicoke Olympium'i spordihallis ja Etobicoke Civic staadionil korraldatud „Gymnaestrada '85" võimlemise ettekanded, kus esinejaid oli kuuest Kanada provintsist ligi 800, oli üks suurimaid,mis senini Kanadas on korraldatud. Nende korraldajateks olid eestlaste poolt juhitud klubid Kalev-Estienne ja Ritmika. Korraldustööde läbiviimiseks oli moodustatud kuueliikmeline komitee. Annely Riga, Siina Kasekamp ja Malle Höövel Ritmika'st ja Evelyn Koop, Anu Ewen-Randlepp ja Dee Dee Yatabe Kalev-Estienne'ist. Komitee juhiks oli Ontario Gymnastic Federation'i Technical Chairman Elsie Jokinen. Selle komitee poolt oli veel moodustatud 13 erikomiteed, kus kummastki klubist oli kaks liiget. Tegeliku organiseerimisega alustati juba 1984.a. algul.

„Gymnaestrada '85" oli väga hästi korraldatud, mitteüksi ettekannete poolest, vaid ka organiseerimiselt. Kalev Estienne'st paistsid eriti silma organiseerimisvõimeliste isikutena Anu Ewen-Randlepp ja Dee Dee Yatabe. Kuid pearaskuste kandjaks oli siiski Ritmika klubi, kus Annely Riga ja Siina Kasekamp, kes ei ole mitte üksi head õpetajad,vaid ka väga head organisaatorid, oma suure abiliste arvuga selle ürituse eeskujulikult korraldasid. Sellesarnast üritust kavatsetakse korrata iga kolme aasta järel erinevates provintsides.

HARALD RAIGNA

Annely Riga, parim rütmilise võimlemise treener Ontarios, Anu Awen-Randlepp parima võimlemisklubi Kalev-Estienne ja Siina Kasekamp parima võimlemisklubi Ritmika tunnustusauhindadega.

Foto – H. Raigna

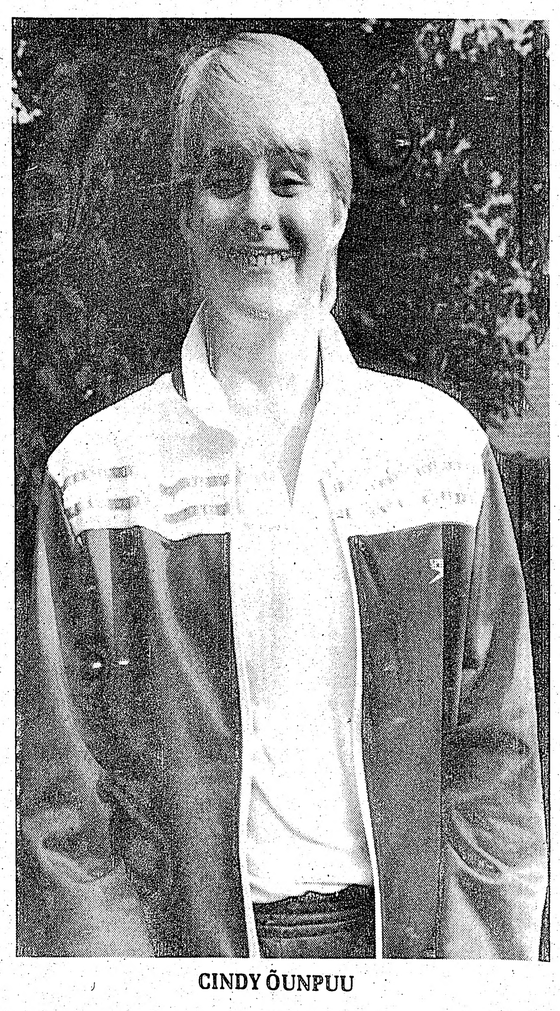

CINDY ÕUNPUU

Cindy Õunpuu parimas vormis: 2 Kanada ja 1 eestlaste rekord!

Etobicoke Swim Club'i 4x50 m kompleksstiili teateujumise naiskonna liikmena ujus Cindy Õunpuu Kanada „Esso Cup'i" meistrivõistlustel Montrealis uue Kanada rekordi ajaga 1.45,18. Naiskond ujus koosseisus: Caroline Teskey — selili, Cindy Õunpuu — rinnuli, Jill Horstead — liblikstiilis ja Jane Kerr — vabalt. Võistlused toimusid 31. juulist — 3. augustini Montreal'i olümpia ujulas. Endine rekord — 1.59,16 oli ujutud 1976.a. Calgary Dolphin Swim Club'i naiskonna poolt.

Kokku saavutas Cindy 4 meistritiitlit ja kuldmedalit, osaledes kahes teateujumise (kompleks) võistkonnas, mis saavutasid uued Kanada rekordid. Isiklikult võitis ta nii 100 kui ka 200 m rinnuliujumised, viimase ajaga 2.30,44 sek., mis 6 sajandikku üle Kanada rekordi, kuid kindlasti eesti pagulasrekord (ka Eesti) ja selle aasta 4. tulemus.

H.R.

Olukord Ugandas muutub normaalsemaks

Uganda sõjaväeline nõukogu, kes kukutas endise valitsuse, avas riigi piirid ja lubas lennukitel maanduda pealinna Kampala lennuväljal. Olukord on muutumas normaalsemaks. Need, kes valitsuse kukutamise ajal põgenesid maalt, on tagasi tulemas. Nad leiavad eest lõhutud kodud ja rüüstatud kauplused.

Piiride vabastamine ja lennuväljа kasutamine teiste maade lennukite maabumiseks osutus hädavajalikuks uuele valitsusele, sest pealinnas on suur toitainete puudus.

Poliitilised nõupidamised on käimas, kuidas moodustada uut üleminekuaja valitsust, kes sõjaväelise nõukogu juhtimisel hakkaks maad valitsema, Sõjaväelise nõukogu juht ning uus peaminister, Paulo Muwanga, on lubanud korraldada uued üldvalimised Ugandas ühe aasta jooksul.

Pärast Teist maailmasõda on peetud üle 100 sõja

Põhja-Lõuna Instituudi poolt kogutud andmete kohaselt on pärast II maailmasõda peetud rohkem kui 100 sõda, peamiselt arenemisel olevate riikide vahel. Nendes riikides peamisteks vahel teostajaks on sõjavägi ja diktatoorid. Omavaheliste sõdade pidamise tagajärjel need riigid on kujunenud ka suuremateks relvade ostjateks tööstuslikest riikidest. Viimastel aastatel on arenemisel olevad riigid ostnud aastas kuni 30 miljardi US dollari eest relvi. Sõdade ärahoidmiseks arenemisel olevate riikide vahel, Põhja-Lõuna Instituut Ottawas soovitab, et Ühinenud Rahvaste Organisatsioon (ÜRO) leiaks mooduseid kuidas vähendada sõjalisi kokkupõrkeid arenemisel olevate rahvaste vahel.

BON AIR APPLIANCE SERVICE
PARANDAME
külmutuskappe ja pliite — igat liiki
☆ 31 aastat tööpraktikat ☆
Tel. 533-9334 — Peter

MASSAAZH & TERAAPIA
LEILI TERTS
Registered Massage Therapist
Vastuvõtt kokkuleppel.
Tel. 757-8679

ONE STOP SECURITY SYSTEMS
Tulekahju ja murdvarguse häiresüsteemid.
ALEXANDER TRÄSS @ Tel. 889-8527

„THE BALTIC STATES: YESTERDAY FORGOTTEN – REMEMBERED TODAY". Raamat sisaldab 180 lehekülge Balti riike käsitavat akuutset materjali. Ärakirjad U.S. valitsuse dokumentidest ja resolutsioonidest jm. — Raamatu koostajaks ja väljaandjaks on Baltic American Committee of Greater Cleveland. Hind $17.00.
Postiteel tellides saatekulu Kanadasse $2.00, USA-sse $4.25.
Müügil „MEIE ELU" talituses
958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K/2R6

NÄDALA RISTSÕNAD

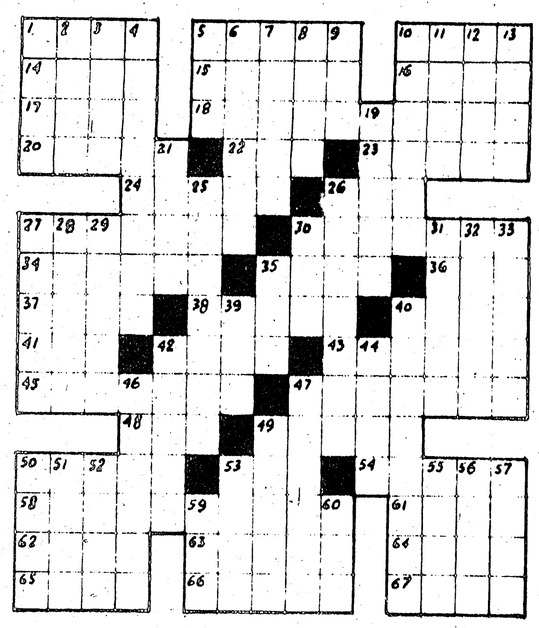

PÕIKI: 1. Mingi elund väljunud kehaõõne seinas tekkinud sopisesse — piinav haigus, 5. Uperkuutis, 10. Kott — vanemas kõnekeeles, 14. Mehenimi, 15. Kärarikka maaturu, 16. Vuhin, 17. Üks toiduaineid, 18. Pärit minevikust, 20. Kolmnurksed augud katuseharjade all, 22. Kesk-Aafrika kääbusrahva liige, 23. Vali, karm, 24. Valjusti — muusikaline mõiste, 26. Täisnurkses kolmnurgas nurga vastaskaateti suhe lähiskaatetisse — trigonomeetriline lühend, 27. Õpetas, sundis taga — rahvakeeles, 30. Tee üht matemaatika valdkonda kuuluvat tegevust, 34. Käi tüütavalt peale, nori, 35. Kuhugi ära toimetada, 36. Üks pinnamõõte,37. Naisenimi, 38. Seda võib tarvitada kütteks ja keetmiseks, 40. Üks väga ammuseid Eesti jalgpalliinternatsionaale — mängis kesktormajat, range, 41. Sõjaväelise auastme lühend, 42. Mõne vedeliku juures põhjavajuv aine, 43. Autu tegu, mis okupatsioonide ajal Eestis küllaltki ette tuli, 45. Teistsuguseks minema, 47. Vedelikku vähehaaval läbi laskma, 48. Ühe ülevalpool asuva kehaosa, liigendi, 49. Ungari rohtla, omaaegne Eesti välisminister, 50. Vähest hulka — rahvakeeles, 53. Üks kirjatähtedest, 54. Üks suurimaid sõjaväeüksusi, 58. Naistele vajalik teatud rõivatüki valmistamiseks, 61. Teatud kogukond muistses Kreekas, 62. Viimases kui ühes, 63. ..... ja rahvaid, 64. Võta istet, 65. Kimp, salk — rahvakeeles, 66. Valguse jaoks tehtud asjad. 67. Üks siinse maa seebisorte.

PÜSTI: 1. Kase.... — väike kasetukk, 2. Asusin, 3. Saabaste materjal, 4. Üks kujutavkunsti haru, 5. Omapead, 6. Veiderdaja, 7. Suuremaid mahuteid, 8. Ilmakuulus omaaegne võimlemisõpetaja, 9. Teatud heinahunniku, 10. Taluniku meesabiline, 11. Teen ilusaks, 12. Endine jalanõude kiirparanduse ettevõte Tallinnas, 13. Üks liigeseid — Inglise keeles, 19. Kuulus lahing Eesti Vabadussõjas, 21. Ühe ülikooli õppejõu tiitli lühend, 25. Vaibuma, vagaseks jääma, 26. Tegi midagi äsja pestud ja kuivatatud pesule, 27. Unistus, 28. Üks Eesti suurematest linnadest, 29. Mehe hüüdnimi, 30. Vankri osa, 31. Jõua kohale, 32. Üks endisi Toronto eestlasest advokaate, 33. Väga ligidase, meeldiva, kalli, 35. Kaalu, 39. Materda, 40. Albid inimesed, keigarid. 42. Klambrid kirjas, 44. Ühe Kanada preeriaprovintsi ametlik lühend, 46. Mitte lõbusat, 47. Tänav Tallinnas, ühe teatud lille, 49. Teatud pannkook, 50. Midagi vältima, üle hüppama — Inglise keeles, 51. ....meri — lahtine piiritu meri, 52. Ma ei vaja seletust, 53. Rootsipärane mehenimi, 55. Linnumagus, 56. Üks Kreeka tähtedest, 57. Ühel Austraalia linnul, 59. Nurise, 60. Ees olevad töötamislõigud.

Lahendus järgmises lehes.

EELMISE NÄDALA RISTSÕNADE LAHENDUS

PÕIKI: 1. Aps. 4. Oma. 7. Keku. 11. Lei. 12. Kama. 14. Akud. 15. Kolikambrisse. 18. Isekas. 19. Iiris. 20. Ed. 21. Ploom. 22. Kott. 25. Viis. 26. Iks. 29. Krae. 30. Ars. 31. Anus. 32. Kii. 33. Mart. 34. Veis. 35. Laudu. 37. Sa. 38. Piiri. 39. Halise. 43. Kehtestamisel. 45. Aaaa. 46. Toim. 47. Agu. 48. Ssss. 49. Asu. 50. Las.

PÜSTI: 1. Alki. 2. Peps. 3. Sile. 4. Okkad. 5. Maas. 6. Amm. 7. Kairo. 8. Eksimine. 9. Kuss. 10. Ude 13. Abilist. 16. Ikete. 17. Rios. 21. Pirru. 22. Kkk. 23. Ori. 24. Tailihas. 25. Vaadist. 27. Kui. 28. Sss. 31. Avali. 33. Mure. 36. Aitas. 37. Sammu. 38. Peas. 39. Hais. 40. Isal. 41. Sega. 42. Elus. 43. Kas. 44. Toa.